Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Demokrasi için
tek yol devrim!
Yıl:11, Sayı:268, 1 Ekim 1984

Türkiye işçi sınıfı Anadolu devrimini gerçekleştirecek, "tarih ve coğrafya"nın bahşettiği olanaklardan da yararlanarak tüm bölgeye devrimin aydınlığını saçacaktır.

Daha da sıkışacaklar

Türkiye dış siyaset açısından son derece hareketli günler yaşıyor. ABD'nin Türkiye'ye yapacağı ekonomik ve askeri yardımın tesbit edileceği günlerde, ABD Temsilciler Meclisi, Ermeni soykırımıyla ilgili iki tasarı kabul etti.

Bunlara göre, 24 Nisan tarihi "insanın insana zulüm günü" ilan ediliyor, ayrıca "Ermeni soykırımı konusunun Amerikan dış siyasetinin bir parçası olması"na karar veriliyor. Ancak Temsilciler Meclisi'nin onayladığı bu tasarıların yasalaşmaları Senato tarafından da onaylanmalarını gerektiriyor.

Aynı günlerde ABD'nin askeri yardımı, Türkiye'nin KKTC'nin ilanını kınaması ve Maraş koşullarına bağlı olarak vereceği haberi basında yer aldı. *(Tercüman,* 27 Eylül 1984)

Bir başka haber de şöyleydi: "Amerika şimdi de Kıbrıs'ta üs istiyor." *(Günaydın,* 17 Eylül 1984)

Bu arada ABD Ankara Büyükelçisi Hupe'un hükümete ünlü Johnson mektubuna benzer bir ihtar mektubu verdiği, askeri yardım konusunda "kulak çektiği" haberi basına sızdı. Hemen İnönü'nün "yeni bir dünya kurulur, Türkiye de bu dünyada yerini alır" sözleri hatırlandı. Ve konu Evren, Özal ve Dışişleri Bakanı Halefoğlu'nun katıldığı bir "zirve" toplantısında ele alındı.

Zirvede ABD'yle ilişkiler konusunda şöyle dendi: "Bu kararlar Senato'da kabul edilip kesinleşmese bile Türkiye ile Amerika arasındaki ilişkilerde yeni bir döneme girilmiştir, artık Türkiye ABD'ye güvenemez." Askeri yardım konusunda ise ABD'nin bu yardımı "Demokles'in kılıcı" gibi başımızda tuttuğu, "Türkiye'nin artık buna tahammülü kalmadığı" söylendi. Yardım 540 milyon dolar olarak kesinleşirse yardımın reddedileceği belirtildi. ABD'ye karşı kullanılacak kozların da ABD'nin Türkiye'deki ekonomik varlığı ve Türkiye'nin NATO üyeliği olduğu açıklandı.

Günlük basın bu "bağımsızlıkçı" tutumu çok beğendi ve "Amerika'ya tokat" vb. başlıklarla ödüllendirdi.

Günaydın ise haberi çok ilginç bir başlıkla verdi:

> "Yeni dış politika ilkemiz:
> "Ebedi dostumuz yok!
> "Ebedi düşmanımız yok!
> "Ebedi menfaatimiz var!" *(Agy,* 19 Eylül 1984)

Rauf Tamer ise ABD'ye kafa tutmak konusunda "yine erkekliğimizin tuttuğu"ndan söz ederek şöyle yazdı:

> "Yeryüzünde hak arayabilmenin *'bazı asgari şartları'* vardır... 7 milyar dolarcık ihracatla 1000 doların altında milli gelirle ve 30 milyar kilovat/saat enerji tüketimiyle, biz kime kafa tutacağız ve nasıl?" *(Tercüman,* 27 Eylül 1984)

Çok "bağımsızlıkçı" Teoman Erel bile "ebedi menfaatler" karşısında bu düşüncesini bir kenara bıraktı, dış siyaseti "duygulardan ve ani tepkilerden uzak tutmak" gerektiğini belirtti ve zaten "bu aşamada" Türkiye'nin bağımsız bloka kaymasını "tavsiye" etmediklerini söyledi. *(Milliyet,* 22-25 Eylül 1984)

Gazetemizin baskıya hazırlandığı şu sıralarda ekonomik ve askeri yardım konusu henüz bir sonuca ulaşmadı. Ermenilerle ilgili tasarılar ise Senato Komisyonu'nda bekliyor. Ve komisyon başkanının tasarıların Senato'ya gitmesini engelleme konusunda Türkiye'ye söz verdiği bildiriliyor. *(Tercüman,* 28 Eylül 1984)

Son günlerde Türkiye dış siyasetindeki çok önemli bir "sürpriz" gelişme HP'den dört milletvekilinin İsrail'e "gizli" ve "izinsiz" bir ziyarette bulunmasıdır. Çıkan haberlerden anlaşıldığına göre, en azından bir kesim "devlet büyüklerinin izni dahilinde" bu ziyareti gerçekleştiren HP milletvekilleri başta Şimon Perez olmak üzere İsrail'in çeşitli yöneticileriyle görüşmeler yaptılar. Dönüşlerinde de, Evren'e Perez'in randevu istemini de içeren bir mesajını getirdiklerini belirttiler.

HP milletvekillerinin ziyareti, Arap ülkelerini gücendirme endişesiyle büyük tepki yarattı. Parlamentodan atalım, partiden atalım çığlıkları atıldı. Teoman Erel bu konuda yazdığı "Bu dört HP'liyi idam etmeliyiz" başlıklı yazısında şöyle diyor:

> "...Türkiye'nin daha fazla *dışa açılması* ve her tarafın nabzını gayet yakından tutması gereken bir dönemde muhalefet milletvekillerinin İsrail'e gitmesine karşı çıkmak anlamsız bir bağnazlıktır. Hele o İsrail'de hükümet değişikliği olmuş ve Ortadoğu'ya yumuşama getirebileceği bazı çevrelerde umut edilen Şimon Perez başbakanlığa oturmuş ise." *(Milliyet,* 22 Eylül 1984)

Sosyal demokrat Teoman Erel "son Türk devletinin" "ebedi menfaatlerini" ne kadar da iyi biliyor! İsrail'in Ortadoğu'da yumuşama adı altında "Arap ülkelerine açılma" siyaseti izlemeye başladığı bugünlerde "daha fazla dışa açılması gereken" bir Türkiye'nin bu ülkenin nabzını elinde tutabilmesi elbette önemlidir! Teoman Erel belki kişi olarak ABD emperyalizminden pek o kadar hoşlanmaz ama durmadan yinelediği bu fikirleriyle "Türkiye emperyalizminin" açık destekçisidir.

Türkiye uzun süredir emperyalistleşememenin sancılarıyla sarsılıyor. İster siyasal ister askersel yöntemlerle olsun Türkiye burjuvazisi sonuna kadar dışa açılmayı deneyecektir, deniyor.

Halefoğlu ABD'de yaptığı konuşmasında ABD-Türkiye ilişkilerindeki gerginliğin temelinde yatan nedeni çok açık dile getirdi: "Biz Batı'nın karakolu değil *ortağıyız...* Batı Türkiye'ye eşit davrandığı takdirde, diğer Ortadoğu ülkeleri de bundan teşvik göreceklerdir... Türkiye'nin ve Türk milletinin *tarih ve coğrafyasının kendine bahşettiği rolü* yerine getirme yeteneği mevcuttur." *(Tercüman,* 28 Eylül 1984) (abç)

Halefoğlu belki tarih ve coğrafya açısından doğru söylüyor. Ama ülkenin ekonomik-toplumsal ortamı, Türkiye'nin kapitalizm altında "tarih ve coğrafyanın kendine bahşettiği rolü" yerine getirmesine izin vermiyor. Nitekim Yürükoğlu yoldaşımızın *Faşizmin Çözülüşü*'nde dediği gibi faşizm çoktan çözülmüş, şimdi bugünkü baskıcı rejimin çözülüşünü yaşıyoruz.

Türkiye işçi sınıfı Anadolu devrimini gerçekleştirecek, "tarih ve coğrafya"nın bahşettiği olanaklardan da yararlanarak tüm bölgeye devrimin aydınlığını saçacaktır.

Aliye P. Atılgan

Nice grevlere

İşçi sınıfımızın 12 Eylül'den beri biriktirdiği potansiyel, Desan ve Yıldırım grevlerinin açtığı yoldan fışkıracaktır. Ve biz komünistler, sosyal demokrasi ve oportünizmin işçi hareketini boğmasına bu kez izin vermeyecek, onu komünizmle birleştireceğiz!

Türkiye'de sendikal yaşam artık iyiden iyiye hareketlendi.

Geçtiğimiz günlerde, Dok Gemi-İş Sendikası Tuzla'daki Desan ve Yıldırım tersanelerinde grev kararı aldı. Desan'ın 17, Yıldırım'ın ise 50 işçisi greve başlamak için 6 günlük yasal sürenin dolmasını bekliyor. 12 Eylül'den sonraki ilk grev böylece "ikiz doğmuş" oluyor.

1960 sonrasının ilk grevini gerçekleştiren Kavel'in Türkiye işçi sınıfı tarihinde nasıl ayrı bir yeri varsa Desan ve Yıldırım ikiz grevlerinin de benzer bir yeri olacaktır. Türkiye işçi sınıfına faşizmden sonraki ilk grevi kutlu olsun. Nice grevlere, nice savaşlara.

Gazeteler grev haberini "sıkıyönetim izin verdi" cümlesiyle birlikte verdiler. Ayrıca hükümet grevi ertelemeyeceğini bildirdi. Böylece "greve izin veren" "baba sıkıyönetim", "baba hükümet" havası bastılar. Amaçları, küçücük iki işyerinde greve izin vererek yüzbinlerce işçiyi kapsayan Türk-Metal, Teksif vb. sözleşmelerinin, nedense hep greve çeyrek kala imzalanıvermesinin yarattığı hoşnutsuzluğu biraz olsun hafifletebilmektir. Belki Desan ve Yıldırım küçük işyerleridir. Ama bu küçük grevlerin işçi sınıfının öfkesini hafifletmek bir yana ülke çapında tutuşturucu etkileri olacaktır.

İşçi sınıfının 12 Eylül'den bu yana biriktirdiği savaşım potansiyeli, Türk-İş kazanını kaynatmaya basladı.

Türk-İş'deki sosyal demokrat sendikacılar Başkanlar Kurulu toplantısında, yönetimi suskunluk ve uzlaşmacılıkla suçlarken, kırk yıllık sarı sendikacı Şevket Yılmaz'ın yaptığı "zehir zemberek" konuşma da bu açıdan ilginçtir. Yılmaz işverenleri ve hükümeti sert bir dille suçladı. Serbest toplu pazarlık yapabilmek için iş yasalarının değiştirilmesi gerektiğini söyledi. Konuşmasının bir yerinde de şöyle dedi:

> "İşler böyle gitmez. Böyle gitmeyeceğini göreceklerdir."

Yılmaz da gerçeği görüyor. Sınıf savaşını "tehlikesizleştirme" işlevini yerine getirmek için görmek zorundadır. Yürükoğlu yoldaşımızın *Faşizmin Çözülüşü* kitabında vurguladığı gibi Türkiye'de bugün yaşanan dönem *ara dönemdir* ve "bu dönem Türkiye toplumu için uzun süre yaşanacak bir uğrak değildir." *(agy,* s.53)

Türk-İş Başkanlar Kurulu toplantısında yeni sosyal demokrat parti girişimcilerinden Halil Tunç da boy gösterdi ve Türk-İş'in "toplu halde tepki" göstermesinin zamanı geldiğini, böylece diğer tepkilerin de gelişmesinin sağlanacağını söyledi.

Türk-İş'teki tüm gelişmeler ülkede açılan yeni dönemin sendikal alanda da ortama uygun, yeni bir siyaset dayatmasından kaynaklanıyor. Bugünkü Türk-İş yönetimi ortamın ve tabanın kilometrelerce gerisindedir. Ancak bu yönetime karşı çıkan sosyal demokrat sendikacıların durumu nedir? Bir örnek verelim, bugün iki yıl için alınan yüzde %115'lik ücret zammından "övünç" duyanlar vardır. Oysa bugün asgari ücret alan işçi ailelerinin insanca yaşamını sürdürebilmesi için %100'lük değil %1000'lik zamlara ihtiyaç vardır. Bugünün siyasal ortamında %1000'lik zamların alınabileceğini söylemiyoruz. Ama bir sendikacının görevi en azından, sözleşme masasına otururken işgücünün değerini istemek, bunun mücadelesini vermek, propagandasını yapmaktır.

Bugün işçi hareketi henüz kıpırdanma aşamasında. Bu noktada bile sosyal demokrat anlayış geri kalmaktadır. Yarın yığınlar şahlandığında ayaklarının altındaki toprağın hızla kaymakta olduğunu görecek yığınları dizginleme tarihsel görevini yerine getirmeye koyulacaktır.

İşçi hareketini sosyal demokrasi ve oportünizmin bir daha boğmasına izin vermemek, onu komünizmle birleştirmek için işçi yığınların arasına!

Güzide Akalan

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Bir yoldaştan içten bir mektup

Sevgili Yürükoğlu Yoldaş, Çalışmalarınızda başarılar diler, partimizin kuruluşunun 64. yıldönümünde tüm yoldaşları candan kutlarım. Yıldönümümüz çetin bir savaşın bizi beklediği önümüzdeki günlerde yeni bir hamle olsun.

Türkiye'de olanakların arttığı bir dönemde partimizin önünde önemli görevler durmaktadır. Türkiye ve Avrupa örgütlerimizde bütün yoldaşlar elbirliğiyle çalışmalarımızı yoğunlaştırmalıyız. Dönemin değişme hızının arkasında kalmamalı, önüne geçmek için hazırlanmalıyız.

Değerli yoldaş, yeni dönemde bizi bekleyen birkaç önemli ve önemi ön plana çıkan çalışma alanı ve hedefi üzerinde durmak istiyorum.

Faşizm çözülmeye başladığından bu yana önümüzde yeni çalışma olanakları açılmaya başlamıştı. Bize bu olanakları açan, halkımızın içten içe yürüttüğü ekmek kavgası, işçi sınıfı ve halkımızın hoşnutsuzluğunun giderek yükselip ses vermeye başlamasıydı. Şimdi daha da değişik bir durum vardır. Legal olanaklardan alabildiğine yararlanmak, yığınlarda büyüyecek hareketlenmenin ön saflarına geçmek, ekmek kavgasını devrim savaşımına bağlamak, bunun için yığınlarla kaynaşmak görevi önümüzde duruyor.

Yığınlarla kaynaşırken, legal olanakları kullanırken en güçlü dayanağımız partimizin demir birliği, kollektif bilinci, devrim için herşeyi göze almış olan kadrolarıdır. İllegal partimiz silahımızdır. Bu silahı daha da yetkinleştirmeliyiz.

Bu çalışmamızda pusulamız, bugüne kadar Türkiye'de hiçbir siyasal hareketin yapmadığı düzeyde demokratik bir tartışmayla ortaya çıkarmakta olduğumuz 4. Program'ımızdır. Bütün yoldaşlar bu pusulayı iyi kullanmayı öğrenmelidirler.

Olanakların açıldığı ve devrimci duruma gebe Türkiye'de, halkın olası kabarışını pasifize etmek için hortlayan sosyal demokrasi ve onun kuyrukçusu oportünizm ideolojik olarak savaşı yöneltmemiz gereken düşmanlardır. Burjuva ideolojisinin her türüne karşı savaş yeniden, özel bir önem kazandı. Geçtiğimiz yıllarda merkez yayın organımızda bu konuda çıkan görüşlerimizi yeniden hatırlatmanın ve vurgulamanın, dünya komünist hareketine de Türkiye devrimi ile dünya devriminin çıkarları arasındaki bağı göstermenin zamanıdır.

Partimizin genel durumu, geçtiğimiz dönemdeki gelişme eğrimiz üzerinde düşünmeliyiz. Gericilik döneminde gelişme gösterdik. Bugün Türkiye ve Avrupa'da harıl harıl çalışan parti örgütlerimizi yeni görevler bekliyor.

Partimizin 64. kuruluş yıldönümüyle birlikte başlattığımız özveri taarruzumuz, bizi bekleyen çalışmanın önemli bir halkasıdır. Tüm yoldaşlarımız çok iyi biliyorlar ki, önümüzdeki olanaklardan yararlanmak, partimizi güçlendirmek, devrime daha iyi hazırlanmak için maddi kaynak her zaman gereklidir. Taarruzumuzu başarıyla tamamlamak önemli bir kazanım olacaktır. Özveri taarruzumuz partimizi elbirliğiyle yükseltmek için ileri bir adım olsun! Partimizin 64. yıldönümüyle önümüzde açılan yeni savaş dönemine hazırlanıyoruz.

Kerim Kandemir, Fransa

Grevimiz sürüyor

Yirminci yüzyılın sonunda nasıl yaşadığımızı, burjuvazinin güzel sözcüklerle anlattıklarına bakarak değil, bilakis emekçilerden dinleyerek anlamamız daha yerinde olur. Öyle yaşıyoruz ki emekçiler haklarını almak için savaşmak zorundadır. Biz de savaşan bir işçi gurubuyuz.

Savaşımımız haklı bir savaşımdır. İşçi günde 10 saat çalıştırılıyorsa, patron parça başı bir işten 40 frank kazanıyor ama işçiye 10 frank ödüyorsa, işçi sosyal haklardan hiç yararlanamıyorsa, sesini yükselten işçiyi patron işten atıyorsa, bunlara karşı savaşımı yükseltmek gerekir.

İşte biz de haklarımızı almak için greve karar verdik. Grevimiz işçilerin haklarını alıncaya kadar devam edecektir. Bütün işçilerin ve diğer arkadaşların grevimize destek olmasını bekliyoruz. Bugün bize, yarın size! Yaşasın dünya işçilerinin birlikte savaşımı!

Laknes'ten
bir grevci işçi,
Fransa

Ne çıkar

Ey geceden gelip
gönlüme çöreklenen
zulüm
ey karanlık sokaklarda
yolumu bekleyen ölüm
ey sırrını çözemediğim
acımasız dünya
korkun benden
şiirlerimden, yazan
ellerimden korkun
çünkü sizin zehriniz olan
sevgiyi taşıyorum
siz istemeseniz de
yaşıyorum
ne çıkar
bedenime acı verse işkence
ne çıkar benliğimi alıp
götürse ölüm
ne çıkar
yutsa beni acı dünya
savaştıkça hep varım ya!

T.Ö., Rüsselsheim

Hasretim

Nasıl başlasam
Yaşamın kendisini
anlatmaya
Öyle çok şeyler var ki
Anlatması güç olan
hasretlik
Bir anlatabilsem
Toprağın yağmura
Öğrencinin kitaba
Mavzerin kurşuna
hasretliğini
Hasretim savaşıma
Hasretim köylüme
Hasretim sevdiğimin
kokusuna
Yeni yaşama hasretim

Not: Ben ilerici biri olarak *İşçinin Sesi*'ne sürekli şiir yazmayı düşündüm.

İbo, Hollanda

FAŞİZMİN
ÇÖZÜLÜŞÜ
R. Yürükoğlu
İŞÇİNİN SESİ YAYINLARI 42

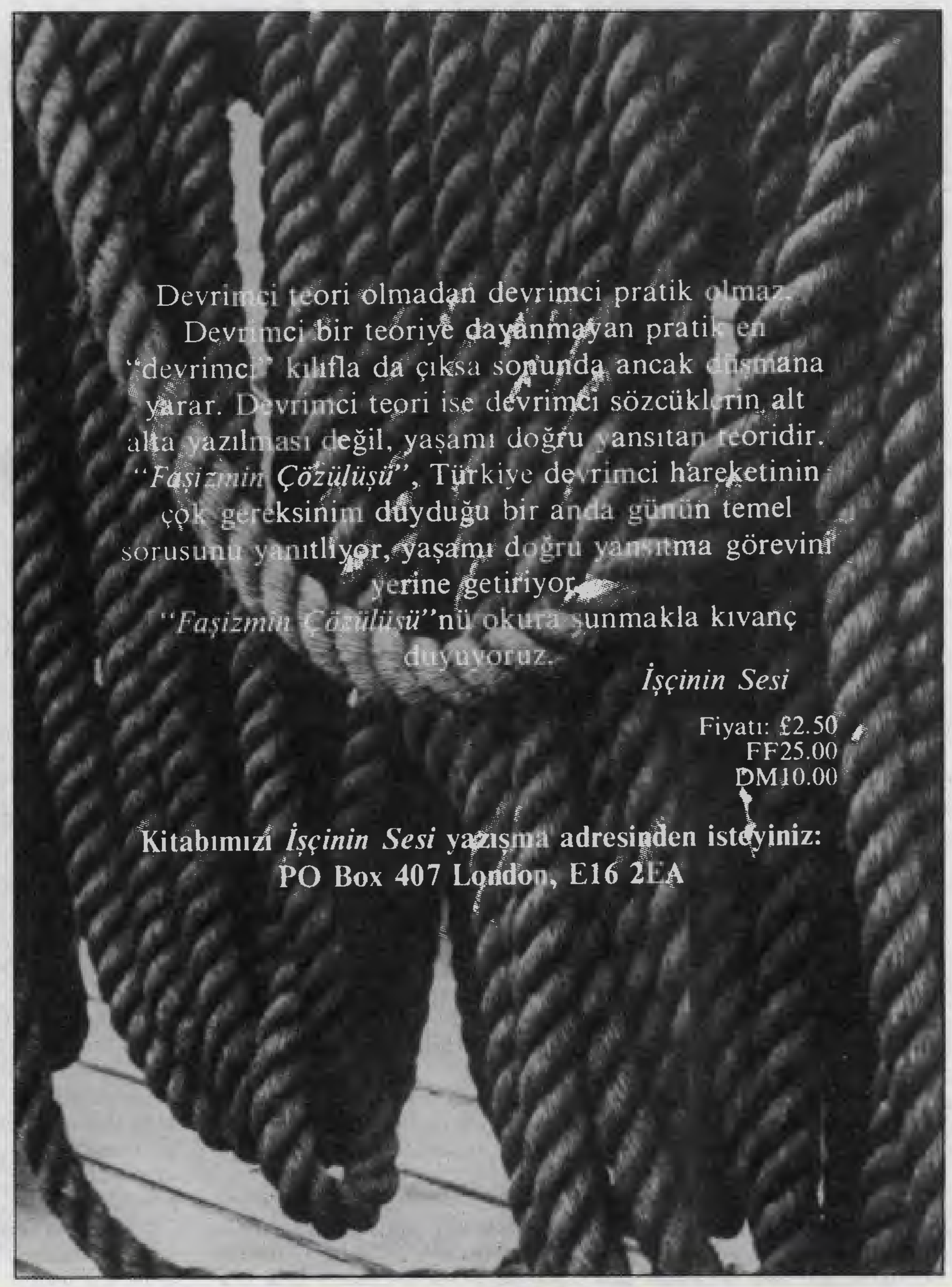

Devrimci teori olmadan devrimci pratik olmaz. Devrimci bir teoriye dayanmayan pratik en "devrimci" kılıfla da çıksa sonunda ancak düşmana yarar. Devrimci teori ise devrimci sözcüklerin alt alta yazılması değil, yaşamı doğru yansıtan teoridir. *"Faşizmin Çözülüşü"*, Türkiye devrimci hareketinin çok gereksinim duyduğu bir anda günün temel sorusunu yanıtlıyor, yaşamı doğru yansıtma görevini yerine getiriyor.

"Faşizmin Çözülüşü"'nü okura sunmakla kıvanç duyuyoruz.

İşçinin Sesi

Fiyatı: £2.50
FF25.00
DM10.00

Kitabımızı *İşçinin Sesi* yazışma adresinden isteyiniz:
PO Box 407 London, E16 2EA

Yürükoğlu yoldaşımızın 64. yıl konuşmasını içeren çok önemli kitabını alıntılarla özetlemeye çalıştık:

Faşizmin çözülüşü

I. Türkiye — faşizmin çözülme süreci

1. 12 Eylül 1980: Faşizm

"...Türkiye'de 1980 sonrası yaşanan iki yılda, faşist cunta görülmedik sayıda yasa çıkardı, karar aldı. Bunu yapan 5 kişiydi. Bundan daha monolitik, mutlak merkeziyetçi bir devlet biçimi düşünülemez. Türkiye'de iki koca yıl faşist devlet varoldu."

2. Faşizm çözülüyor

"Türkiye'de faşist cunta, bu kısaca özetlediğimiz koşullar altında, ülke içinde gözle görünür olmaya başlayan basıncı hafifletmek, Avrupa burjuvazisince daha kolay kabul edilir olabilmek için bir 'demokrasi' oyunu tezgahlamak zorunda kaldı. Anayasa çıkardı. Kemal'in sahte komünist partisi gibi üç parti kurdu. Kendisinden bağımsız siyaset izleme eğiliminde olan eski-yeni tüm siyasetçileri veto etti. Böylece planladığı, üç parti eliyle 'demokrasi' oyununu uzun süre yürütmek, bunlar arasında kurulacak tahtıravalliyle öfke yükseldikçe boşaltmaktı. Bu hesap kağıt üzerinde işleyebilirdi.

"...Ama işlemedi. Çözemediği ekonomik bunalım derinleşiyor, IMF için bastığı sahte istatistikler durumu kurtarmıyordu. Emekçi yığınların durumu iyice ağırlaşmıştı. Zaten baştan beri sınırlı olan yığın tabanını böylece iyice daralttığı için *'demokrasiye geçiş' oyununu oynamaya başlamasıyla birlikte faşizmin çözülme süreci de başladı.* Bu süreci *yaratan* Türkiye toplumundaki *güç ilişkileridir.*"

"Çözülme süreci, *zaman* olarak 'demokrasi oyunu' ile, anayasanın kabulü ile başladı. Anayasa çözülmenin *nedeni* değil, kendisi çözülmeyi başlatan yeni güç dengesinin *sonucudur.*"

Çözülme kavramı ve "eleştiriler"

"*Faşizmin yıkılması,* faşist devlet biçiminin bir vuruşta, birdenbire yok edilmesidir. Bu da ya devrimle, ya darbeyle olabilir.

"*Faşizmin çözülmesi,* faşist devlet biçiminin evrimci yoldan, süreç içinde sulanarak değişmesidir. Adım adım işleyişlerin ve kuralların değişmesidir. Varacağı yer yeni bir devlet biçimidir."

"Çözülme kavramının temel ögesi çok çeşitli biçimlerde kendini dışa vurabilecek olan halkın basıncıdır. Burjuvazinin iç çelişkilerinin keskinleşmesinin de altında yatan önemli neden budur."

3. Türkiye'de bugünün anlamı

3.1. Yeni devlet — ara dönem

"Demokrasi oyununun oynanmaya başlamasıyla birlikte başlayan faşizmin çözülme süreci, beklenebilecek şiddetli geri tepmelerle karşılaşmadan kendi mantıksal akışı içinde ilerlemiş ve bir nitelik değişimine ulaşmıştır.

"Devrimci güçler üzerinde eksilmeyen zorbalığa rağmen, 'demokrasi oyunu'nun oynanmaya başlamasından ve genel seçimlerden yerel seçimlere varışla birlikte *artık Türkiye'deki devlet totaliter (faşist) bir devlet olarak değerlendirilmemelidir.*

"Türkiye'de faşist bir devlet var mıdır, yok mudur?

"Dünyada faşist devlet örgütlenişinin çok farklı biçimleri olmuştur. Faşizm uygulanışında çeşitlilik taşır, taşımaz mı? Kır at, al at, yeşil at ama, atı aslandan ayıran bir takım özellikler de olur. Devletin sınıfsal özü belirlendikten sonra, bu ayırıcı özellik *monolitikliktir.* (Çok partili bir sistem varsa ve işliyorsa, orada faşist devlet yoktur.) Bu ayrımı yaptığımız zaman herşey yerli yerine oturur. Böylelikle her türlü gerici-baskıcı rejimi faşizm diye nitelemek yanlışından kurtuluruz..."

"Faşist olmayan bir rejime faşist demek, çok dikkat edelim, sol bir eğilim değildir. Tam tersine burjuvaziye parlak ama olmayan yetenekler yakıştırmak demektir, burjuva hayranlığına çıkar..."

"Bugün Türkiye çok ilginç özellikleri birleştiren bir *ara dönem* yaşamaktadır."

"...Yaşanan dönemi *ara dönem yapan,* Türkiye'nin toplumsal ve siyasal ortamıdır. Dönemin tüm özellikleri birleşerek şöyle bir durum ortaya çıkarmıştır: Devlet kurumlaşması, siyasal örgütlenme faşist biçimin dışına çıkmıştır fakat faşist klik, ordunun yeni başlarıyla akrabalık ve devletin önemli yerlerine yerleştirdiği adamları nedeniyle önemli bir *'de facto'* güç merkezi olma durumunu korumaktadır..."

* * *

"Bu bölümün sonunda, evrimci bir yoldan ilerleyen süreçleri kesin tarihlere ayırmanın güçlüğünü ve göreceliğini akılda tutarak şöyle bir belirleme yapabiliriz: 12 Eylül 1980 darbesiyle başlayan faşizm, anayasanın kabulüne dek katıksız sürmüştür. Demokrasi oyunuyla birlikte çözülme süreci başlamıştır. Bu tarihten itibaren 25 Mart 1984 yerel seçimlerine dek faşist devlet adım adım gerici, baskıcı, anti-demokratik devlete dönüşmüştür. 1984 yerel seçimlerinden sonra da sürmekte olan çözülme artık bu devletin çözülmesidir. Faşizmin çözülmeye başlamasından bu yana Türkiye, ne kadar süreceği belli olmayan (ama uzun sürmeyeceği belli) bir ara dönem yaşamaktadır."

3.2. 1982 Anayasası ve siyasal sistem

"Bu bölümde 4 soru sorup yanıtlamaya çalışacağız.

1. 1982 anayasası nasıl bir devlet öngörüyor?

2. 1982 anayasası ile faşizm uygulanabilir mi?

3. Faşizmin anayasası olur mu?

4. 1982 anayasası ile genişçe bir burjuva demokrasisi uygulanabilir mi?"

1. "Hayır, 1982 anayasası *faşist bir belge değildir,* faşist bir devleti öngörmüyor.

"Faşist 'anayasa' demek, devleti faşist biçimde örgütleyen anayasa demektir. 1982 anayasası ise anti-demokratik, baskıcı, gerici, yürütme yanlısı bir anayasadır."

2. "Çeşitli yollardan uygulanabilir..."

3. "...Faşizmin anayasası olmaz, *'anayasal faşizm'* diye birşey olamaz. Faşizm karşıdevrimdir. Anayasa ise, şu ya da bu derecede yürütmeyi engelleyen belgedir. Ne denli yürütme yanlısı olursa olsun."

"Bu çağda en demokratik ülkelerin bile anayasalarında karşı-devrimi 'meşru' kılan maddeler var. Bu faşizmin 'anayasal' olabileceğini göstermiyor. Tam tersine, burjuvazinin genel olarak gericileştiğini ve anayasallık yeteneğini giderek yitirdiğini gösteriyor."

4. "Genel olarak temsili hükümet, seçimler ve demokrasi eş anlamda kullanılır ve genel oy hakkının kullanıldığı rekabetçi seçimler çok yönüyle siyasal demokrasinin tanımlayıcı karakteristiğidir. Bu dar anlamda evet uygulanabilir. Ancak bunun bir adım ötesine, kişinin el uzatılmaz hak ve özgürlüklerine, yargı ve yasamanın yürütme sataşmasından kurtarılmasına, sendikaların ve derneklerin doğal işlevi olan siyasetle ilgilenmelerine, serbestçe örgütlenme hakkına vb., vb., vb. ilerlemeye başladık mı görülür ki bu anayasa ile geniş bir demokrasi değil, genişçe bir burjuva demokrasisi bile uygulanamaz."

* * *

"Konuyu kapatmadan önce, faşizmin çözülüşü ve anayasa konularında daha önce söylediklerimiz arasındaki iki yanlışı düzeltmeliyiz: 1. Anayasa oylaması sırasında anayasayı faşist olarak değerlendirdik. 2. Çözülme sürecini 6 Kasım 1983 seçimleri ile başlattık."

"Peki, şimdi bu yanlışlar karşısında ne yapacağız? Eski söylediklerimizle tutarlı kalmaya mı çalışacağız, yoksa bugünkü verisel ve düşüncesel birikim altında doğru dediğimizi mi savunacağız?

"Tabii ki doğruyu seçeceğiz! Yoksa eskisiyle tutarlı ama bu kez yanlışta tutarlı oluruz.

"Devrime ve sonrasına giden yolumuz boyunca yanlışlar olacak. İki şey çok önemli:

"1. Yanlışlar büyük ve vahim sonuçlar doğuran çeşitten olmamalı.

"2. Yanlışlar o örgütün kendi dinamiği içinde düzeltilebilmeli."

3.3. Çözülme yavaş mı ilerliyor?

"Kaynağı meşru olmayan halk düşmanı bir rejime karşı çıkışlar birdenbire patlamalara, dev gösterilere, karşı-devrimci şiddeti ödetmeye büyümediğine göre yavaş ilerliyor denilebilir. Yalnızca bu çerçevede bakıldığında böyle denebilir ve bunun nedenleri belirlenebilir."

"...Halkımızın 12 Eylül 1980'den bu yana çektiği acılar yoğundur ama unutmayalım ki dört yıl toplumsal yaşam için oldukça kısadır. Bunun da gerçek faşizm dönemi 2 yıl kadardır, çözülme süreci 2 yıl kadardır. Bu anlamda da gelişmeler hızlıdır."

"*...Hayır, Türkiye'de çözülme süreci yavaş ilerlemiyor!*"

II. Yeni aşama: Yeni hedef

"Partimiz önemli bir dönemecin eşiğine gelmiştir... Örgüt olarak bu büyük dönemecin anlamını kavrarsak, yararlı çıkacağız.

"Partimizin önündeki dönemeci hazırlayan oluşumlar bir değil iki tanedir. Birincisi ve asıl önemlisi, ülkenin içine girdiği yeni aşamadır...

"Ülkemizdeki rejimin faşist olmadığını söylemek, partinin genel siyasal taktiği açısından can alıcı önem taşımaktadır. Monolitiklik altında yığınların hareketlenişinin ne olacağı konusundaki öngörülerimizle, monolitikliğin ufalandığı ve her burjuva kesimin arkasına adam dizmeye başladığı bir ortamda, örgütü nasıl çalıştıracağımız arasında uçurum vardır.

"Partimizin önündeki dönemeci hazırlayan ikinci oluşum parti yaşamının ulaştığı aşamadır."

"Belki istediğimiz yoldaşların tümünü savaşçı çizgiye şimdilik kazanamadık ama eski partiden ve devrimci hareketin aşağı yukarı her kesiminden kazandığımız yoldaşlarla, oportünizmi *kalın çizgileriyle* yenmiş yeni, savaşçı bir Komünist Partisi yarattık."

1. Parti örgütünü güçlendirme

"Komünistler, devrim öncesinden başlayarak bu yeni insan tipinin, çalışmayı görev değil zevk haline getirmiş, yaratıcı, özgür kafalı, *kollektifin çıkarını başa almış* insanın habercileridir."

"Partiye sürekli olarak yeni katılım oluyor. Aramıza yeni katılan yoldaşların hiçbirisi eski elbisesini kapıda bırakıp gelmiyor. Herkes alışkanlıkları, öğrendikleri, yaşadığıyla bir bütündür.

"Yaş ortalaması gençtir, bunun da getirdiği özellikler var. Sonra, yenisi-eskisi, yaşlısı-genci hepimiz hâlâ emperyalizmin daha güçlü olduğu bir dünyada yaşıyoruz."

"Peki yoldaşlar, düzenin her yönden aşıladığı ve sızdırdığı alışkanlıklara, amatörlüğe, artizanlığa karşı yürüttüğümüz savaşta, topluca bir sonuç söylenebilir mi? Durum nedir? Yeniyor muyuz? Yeniliyor muyuz?

"Hiçbir alanda yenilmiyoruz. Bazı alanlarda yerinde sayıyoruz. Çoğunda ilerliyoruz. Genel olarak adım adım yeniyoruz.

"Yeni programımız yoğun ve daha önemlisi kollektif bir çabayla ortaya çıkıyor..."

"Bugün örgütümüz öyle bir yere gelmiştir ki, bundan sonra örgütü geliştirip güçlendirmek de, komünist kişiliğimizi geliştirmek de, aklınıza başka ne geliyorsa herşey de bir başka yere, şimdi ele alacağımız konuya bağlanmıştır."

2. Yığınları kazanma

"Örgüt kurup geliştirmek de dahil tüm çabalarımız tek bir amaca yöneliktir. Devrim yoluyla sömürü düzenini yok etmek. Bunu yapabilecek, toplumda değişimi getirebilecek tek gerçek güç ise yığınların enerjisidir. Parti onlara bu savaşta yardımcı olmak içindir. Bu nedenle, yığınları kazanmak, herşeyin gelip dayandığı kapıdır."

"...Devrim yapabilmek, yığınların *aktif-örgütlü çoğunluğunun* desteğini kazanmaya bağlıdır."

"Yığınları kazanabilmek için acil çözüm bekleyen sorunların nasıl çözüleceğini yığınlara göstermek gerekiyor. Bir cümle ile, sosyalizme açılan ileri demokratik halk devriminin Türkiye'yi neden ve nasıl kurtaracağını her yönüyle, her sorunu ilgilendirir biçimde halkımıza açıklamak gerekiyor."

"Yalnızca açıklama, propaganda, ajitasyon ne denli iyi örgütlenmiş ve sunulmuş olursa olsun, yığınların bilincini ve militanlığını yükseltmede yeterli değildir. Yığınlar en başta ve asıl olarak kendi deneylerinden öğrenirler..."

"Komünist partisi propaganda örgütü olarak kaldığı anda ölmüştür, yığınların desteğini hiçbir zaman sağlayamaz. *Komünist partisi eylem örgütüdür.* Halkın istemleri için savaşımın örgütçüsüdür..."

"Yığınları kazanmada, onların somut acil ekonomik-toplumsal ve siyasal istemlerinden kalkmak, bunlar çevresinde savaşım örgütlemek can alıcı önem taşımaktadır, ama bir noktayı unutmadan. Acil istemler çevresinde savaşımla, uzun erimli ve sonul amaçlarımız arasında doğru bir denge kuramadığımız zaman, yine yığınlara verdiğimiz, yanlış bilinç olacaktır."

"Buraya dek söylediklerimin bir anlamda sonucu olarak, önümüzdeki dönemde siyasal çalışmanın, 4 vurgusunu şöyle sıralayabilirim:

"1. Her alanda, her yönde aktif, militan, proleter yöntemlere yürütülecek demokrasi savaşımı.

"2. Emekçi halkın acil-yakıcı sorunlarında yoğunlaşma.

"3. Yasal düzen içinde oluşan yapılarda çalışma. İşçi sınıfının yanısıra özellikle gençlik, sonra aydınlar ve sanatçılar arasında yoğunlaşma.

"4. Artan legal olanaklara bakarak işçi sınıfı ve komünistler üzerinde süren ağır baskıyı hafife almama ve disiplin ve konspirasyonu yükseltme."

* * *

"Türkiye halkının özgür, bağımsız yaşantısı, mutlu geleceği tek bir koşula, gericiliğe karşı savaşta işçi sınıfının hegemonyasına bağlanmıştır. İşçi sınıfına bu hegemonyayı yaşama geçirebilmek için bir parti, Marksizm adlı gerçek toplum bilimini doğru özümsemiş, doğru kullanan ve siyaset sanatıyla doğru birleştirebilen bir komünist partisi gerekiyor.

"Hiç çekinmeden ilan ediyoruz: Biz bu göreve talibiz."

KAVGA VE YORUM

R. Yürükoğlu

Yeni aşama yeni mizah

12 Eylül 1980'de ülkenin tepesine çöken generaller darbesi, öteki çıplak diktatörlüklerden farklı olarak en başta *sınıfsal özü* nedeniyle faşistti. Finans-kapitalin en saldırgan kesiminin diktatörlüğüydü.

Faşist cunta, sınıfsal özüne uygun ekonomik, siyasal ve toplumsal programla geldi.

Cuntanın ekonomik programını anlamaya çalışırken bir noktaya dikkat etmeliyiz. Faşizm, genel olarak emperyalizm aşamasının, özel olarak emperyalizme büyüme aşamasının karşı-devrimidir. Dolayısıyla bu aşamada olan ülkelerdeki öteki rejimlerle ekonomik hedefler açısından temel bir farklılığı yoktur. Devlet tekelci kapitalizminin toplumda ve ekonomide istediği merkezileşmeyi gerçekleştirmek ve emperyalistleşmek faşist cuntanın ekonomik programının iki ana hedefi olmuştu. Bunlar faşizme özgü hedefler değil, bu aşamadaki her finans-kapitalin ortak hedefleridir. Fakat Türkiye'de bu hedef zor ile beslendi ve yoğun, akordiyon gibi sıkıştırılmış bir uygulama yer aldı. Böyle bir program faşizmi finans-kapitalin olağan yönetim biçimlerinden ayırmaz ama öteki çıplak burjuva diktatörlüklerinden ayıran temel unsurdur.

Cuntanın siyasal programı (ki bu, faşizmi öteki çıplak burjuva diktatörlüklerinden ayırmaz ama olağan burjuva düzenlerinden ayıran temel özelliktir) monolitiktir. Cunta, devlet düzeninde monolitiklik, tek ses, yargı ve yasama yürütmenin altında olsun istedi.

Cuntanın toplumsal programı da (siyasal programını desteklemek üzere) korporatif bir düzendi. Korporatiflik, faşist devlet için olmazsa olmaz koşul değil, fakat faşist devleti uzun süre yaşatabilmek için en önemli koşuldur. Faşist devlet, yürütmenin mutlak egemenliği altında bir devlettir. Korporasyon, küçük bir kliğin mutlak egemenliğinin uzun bir süre götürülebilmesi için, ülkede yaşayan halkın o yönetim altındaki devletle kaynaştırılmasını sağlar. Gençlik örgütü, sendika vb.lerle halkı devletin altında (ve içinde) örgütler ki, monolitiklik uzun vadede tehlikeye düşmesin.

12 Eylül 1980 darbesi faşist bir darbeydi.

* * *

Cuntanın gelişiyle *Türkiye'de faşist bir devlet kuruldu.* Tüm olağan burjuva işleyişleri yok edildi. Parlamento, seçimler, partiler, sendika ve derneklerin bir bölümü yok edildi ve herşey beş kişinin (aslında bir kişinin) dudağının arasından çıkan söze bırakıldı. Bunun organları da yaratıldı: Milli Güvenlik Konseyi, Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği. Tüm devlet Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğinin altında örgütlendi.

Tam bir monolitik yapı içinde faşist devlet kuruldu ama korporatif bir yapı kurulamadı. Tüm toplumu devletin içinde örgütleyemediler. Türk-İş bile bu amaca hizmet ettirilemedi. Buradan kalkarak Türkiye'de faşist bir devlet hiç olmadı diyebilir miyiz? Kesinlikle diyemeyiz. Dünyada korporatifliğin gerçekleştiği tek faşizm deneyi Hitler Almanya'sıdır. İtalya'daki faşist hareket, korporatiflik fikrini faşizme taşıyan harekettir ama kendisi korporatif devlet ve toplum yaratamamıştır. İspanya da öyle. Bu tarihsel örneklerin dışında da hiçbir faşist devlette, Yunanistan'dan Latin Amerika'ya dek korporatif bir düzen yaratılamamıştır. Ayrıca, tam bir korporasyon, tam bir totaliterlik de toplumsal açıdan ulaşılamayacak bir hedeftir.

Tüm faşizm deneylerinden bir sonuç çıkıyor, korporatifliği faşist devletin temel koşulu olarak ele almamak gerekiyor. Yoksa dünyada faşist olarak bir Almanya deneyi kalır.

Cunta tabandan halkla beraber değil, tepeden geldi, taban da yaratamadı. Yaratamayınca tek sendika durumuna getirdiği Türk-İş'i bile tek devlet sendikası yapamadı. Korporatif bir yapı yerleştiremedi. Ancak, çıplak diktatörlüğün devletini, faşist devleti kurdu.

* * *

Çözülmenin yıkılmadan farkı açıktır. Bu fark sözcüklerin anlamında da bellidir. Çözülme bir süreçtir. Süreçlere başlangıç ve bitiş gibi köşe taşları koymanın zorluğunu bilerek, faşist devletin ne zaman çözüldüğü hakkında kesin tarih belirlemenin göreceliğini akılda tutarak, *faşizmin çözülme süreci anayasanın ilanıyla başladı* diyebiliriz.

Çözülme sürecini başlatan anayasanın metni değildir. O, sonuçta bir kağıt parçasıdır. Faşizmin çözülüşünü başlatan toplumdaki yeni güç dengesidir. Uluslararası koşulların etkisi de bu güç dengesi içinde ortaya çıkmıştır. Anayasa çözülmenin nedeni değil, çözülmeyi hazırlayan ortamın sonucudur.

Faşizmin ülkemize acil geliş amacı, devrimci durumu bastırmak, devrim tehlikesini yok etmekti. 1) Bu amacını gerçekleştirdi, gerici bir stabilizasyon getirdi. Böylece acil geliş nedenini de ortadan kaldırmış oldu. 2) Acil geliş nedenini ortadan kaldırırken ve ondan sonra yaptığı uygulamayla halkta büyük bir tepki ve nefret yoğunlaştırdı. 3) Burjuvazi de halkın içinde bulunduğu durumun biraz daha iteklenirse patlamalara gideceğini görüyor, öte yanda acil geliş nedeni ortadan kalkmış bir çıplak diktatörlüğün kendisini de zor altında tutan koşullarının gereği kalmadığını düşünüyordu.

Faşizm bir küçük azınlığın mutlak yönetimi, ezilen sınıflara karşı açık terörü demektir. Fakat, devrimci durumda burjuvazi de çatlamıştı. Değişik kesimleri birbirleriyle ve halkla kavga içine girmişti. Faşizmi dayatan finans-kapital kesimi böyle bir egemen sınıf ile böyle bir terör uygulayamazdı. Faşizmin amaçladığı terörü uygulayabilmesi için şöyle ya da böyle birleştirilmiş egemen sınıf gerekirdi. Faşist cunta halka terör uygulamak, monolitikliğini sağlayabilmek için, egemen sınıf içindeki çatlakları yapıştırmak zorundaydı ve yapıştırdı. Türkiye'de bunları yaşadık. Demirel'in serüvenini biliyoruz. Demirel kim, bir düşünelim. Çağlayangiller... Burjuva basınının başına gelenler. Tüm bunlar egemen sınıfı bir arada tutmak için yapıldı. İşte çözülme sürecinin başlaması, faşizmin çeşitli yöntemlerle yarattığı iktidar blokunun da parçalanmaya başladığının göstergesi oldu.

Bu üç ögeye bir de Avrupa'nın homurtusunu katmamız ve tüm bunları yoğunlaşan ekonomik bunalımın içine oturtmamız gerekir. Türkiye'de 12 Eylül faşizmi böyle bir çerçeve içinde çözülmeye başladı.

* * *

Faşist devletin ne zaman ortadan kalktığını belirlerken de yine kesin bir tarih vermenin güçlüğü ortadadır. Bu da bir bardak suya mürekkep damlatmak gibi birşeydir. Hangi damlada suyun mürekkep rengini aldığını seçmek kolay değildir. Faşizm bir süreç içinde çözüldüyse, bu çözülüşü asıl olarak halkın ama aynı zamanda kendi çıkarını savunmaya çalışan tekeldışı burjuvazinin de, faşist yönetime dayatması olarak düşünürsek, ara dönemde geçen dönemin kalıntılarının sürdüğü açıktır. Faşist devlet çözülme yoluyla ortadan kalktığı için geçen dönemin bazı uygulamalarının kalıntıları bu dönem içinde sürmektedir. Başka türlüsü olamaz. Fakat birşey çok açık. *Bugün Türkiye'de faşizm yoktur.* Buradan düşünmeye başladığımız zaman şu ortaya çıkıyor ki, anayasanın kabülünden yerel seçimlere varan süreç içinde, faşist devlet parça parça kopmuş ve yerine parça parça başka şeyler gelmiştir. Bugün faşist bir devletin varlığından konuşmak olanaksızdır.

* * *

***T**ürkiye bugün ara dönem yaşamaktadır.* Devlet kurumlaşması, siyasal örgütlenme faşizmin öngördüğü örgütlenmenin dışındadır. (Siyasal partiler, en az iki almaşıklı seçim, parlamentonun yasama yetkisi, yargı — ne denli tasallut altında olursa olsun — yürütmenin sınırsız olmayışı, vb.)

Ne var ki, faşist klik *"de facto"* bir şekilde hâlâ güçlüdür, devlette hâlâ önemli bir etkinliğe sahiptir. Bu gücü, ordunun yeni başlarıyla akrabalıktan, şantaj ve tehditten gelmektedir. Cumhurbaşkanı şöyle söylüyor: "Olağanüstü durum olmuş olmamış önemli değil, ordu dediğimi yapar. Fazla ileri giderseniz yeniden herşeyi kaldırır, bildiğim gibi yönetirim." Parlamento da, yargı da böyle bir tehdit altında çalışıyor. Fakat faşistlerin güçlü olmasıyla, faşist bir devletle karşı karşıya mıyız sorusu başka şeylerdir.

Ara dönemi anlamaya çalışırken, ölçülebilir birşey değil ama herşeyin altında yatan yığın ögesini ilgilendirdiği için dikkate alınması gereken bir durum var. Yığınların bir önceki dönemden duyduğu ürküntü geçmiş değildir. Hatta cunta öncesi dönemden ve cunta döneminden olan ürküntüsü birlikte, geçmiş değildir.

Ancak öte yanda, bugün birşey birdenbire herkesin görebileceği bir berraklıkla açığa çıkmıştır. Tüm burjuva gazetelerinde ve SODEP'in tavrında bile ortaya çıkmıştır ki bu getirilen düzen, değil toplumun vardığı aşamanın gerektirdiği, toplumun bugünkü bilinciyle istediği demokratiklik düzeyiyle bile (ki bu düzey, toplumun vardığı aşamanın gerektirdiği düzey olan bizim istediğimizin çok gerisindedir) *uzlaşmaz* biçimde çelişmektedir. SODEP gibi bir parti bile basın, dernekler, sendikalar yasalarını değiştireceğini, anayasaya değişiklikler getireceğini söylemektedir.

Tüm bu özellikleri birlikte düşününce ara dönemin kalıcı dönem olmadığı açıktır.

Kalıcı olmayan bu ara dönemin sonunda devlet örgütlenmesi ve işleyişi mutlaka değişecektir. Ara dönemin sonunda devrimciler de gelse, liberaller de gelse demokrasinin daha genişlediği bir döneme girilecektir. Devrimci bir erk tüm devleti yıkarak yeni bir devletle değiştirecektir. Öte yandan tekeldışı burjuvazinin istediğine kadar da genişlese, yine bu devlet işleyişi, ve bu yasal düzen değişecektir. Ya da faşizm yeniden gelse, bu devlet işleyişi, bu yasal düzen yeniden kaçınılmaz olarak değişecektir.

Yalnız burada birşeyi ayırmak gerekir. Bu almaşıklar içinde ortaya çıkacak değişiklikler birbirinden farklıdır. Faşizm gelirse, bu devlet kalkıp yerine yeni bir devlet gelecektir. "Türkiye tipi" demokraside bu devlet kalkmaz, işlemesinin önündeki ayak bağlarını sınırlı temizleme anlamında yasal düzen ve bazı örgütlenmeler değişebilir.

Öte yanda, toplumsal açıdan ülkenin önündeki yol ayrımı hiçbir zaman değişmemiştir. Devrime dek ya da Türkiye emperyalist bir ülke, hem de güçlü bir emperyalist ülke olup sorunlarını erteleyene dek de değişmez: Ya faşizm, ya devrim. Ancak, bu, kısa erimde üçüncü yollar yok demek değildir. Ülkenin her somut anında güç dengesi neyse ona göre almaşıklar vardır. Bugün Türkiye'de üç olasılık da geçerlidir. Devrimci durum, SODEP stratejisi ile anayasanın bazı maddelerini değiştirerek "Türkiye tipi" bir demokrasi ya da yeniden faşizm.

Devrimci durum apayrı üçüncü bir yol değildir. Biz devrimci durum olasılığı derken bunun hangi çerçevede doğabileceğini tartışıyoruz. Faşist bir devlet çerçevesinde mi, yoksa demokrasinin genişlemesine giden bir işleyiş içinde mi?

Bugün yaşanan ortamda keskin dönüşler belirmezse devrimci durum, demokrasinin genişlemesi süreci içinde ortaya çıkacağa benzemektedir.

Ortadoğu ve Balkanlar'ın değeri en az anlaşılmış hokkabazı kimdir?

Elimizde H. Kutlu'nun 10 Eylül konuşmasının radyodan çekilmiş metni var. Bazı yerleri kaydedilememiş bu konuşmanın faşizmin çözülüşünü ilgilendiren bölümünü okuyarak başlayalım. Başlıktaki sorunun yanıtını sizden isteyeceğiz.

"(...)

"Yeri gelmişken faşizm çözülüyor safsatasına da değinelim. *Bu görüşün sahipleri üzerine konuşma ne gerekir* diye sorulacağını bilerek, bu görüşün *tehlikeli ve ince bir pasifizm yaydığını* unutmamak gerekiyor. Bunlar gerçek düşündüklerini... her zaman olduğu gibi *utangaç ve korkak olmasalar faşizm bitti diyecekler. Onlar Özal hükümetine bakarak rejimin sivilleştiğini sanıyorlar.* Kimileri de yüzeysel çelişkilere bakarak, sivil görüntüye aldanarak Özal hükümetine destek verici bir tutumla rejimde iki başlılık görüyorlar. Günümüzde ABD emperyalizminin saldırı stratejisi özellikle

Reagan yönetimiyle birlikte kuvvete başvurma yoluyla askersel üstünlük elde etme tutkusuna dayanmıştır. Ama emperyalizm, dünya sosyalist sisteminin gücü, ulusal kurtuluş hareketinin etkinliği ve gitgide büyüyen barış güçlerinin eylemi karşısında bu evrensel stratejiyi bölgelere, ülke ve somut duruma göre esnek davranmayla birleştiriyor. *Sivil Özal hükümetinin en büyük destekçisinin dünya halklarının, barışın, demokrasinin en büyük düşmanı olan ABD emperyalizmi olduğunu unutmamak gerekiyor.* Görülmesi gereken ikinci nokta, ABD emperyalizminin ve NATO'nun stratejik planlarında Türkiye'ye verilen özel roldür. ABD yönetimi Türkiye'ye bölgede daha etkin bir görev vermek istiyor. İsrail'den, Pakistan ve Japonya'ya kadar uzanan, amacı Sovyetler Birliği'ni çepeçevre kuşatmak olan güvenlik kuşağı içinde olan Türkiye'nin kilit bir rol oynamasına, Türkiye'ye dayanarak bölgede gerici, askersel, politik paktlar oluşturmaya, bu konuda, Batı emperyalizminin de desteğini almaya çalışıyor. Açık askersel yönetim altında olan, suçu yalnızca barışı savunmak, yalnızca namuslu sendikacılık yapmak olan insanların yargılanmasının sürüp gittiği bir Türkiye. Bu görünüm, elbette emperyalizmin bu amaçları için çok uygun değil. Açık askersel yönetim altındaki bir NATO üyesi, özgürlük demokrasi örneği diye yutturulmak istenen NATO... bir leke... böyle de olsa eğer Barış Komitesi yöneticileri ve DİSK'li sendikacıların kurtarılması için, cuntanın işkence ve cinayetlerini sergilemek için yükselen güçlü dayanışma olmasaydı, emperyalizm ve faşist diktatörlük kolay kolay böyle bir manevraya yönelmezlerdi. Şimdi elde edilen bu kazanımı daha da ilerletmek gerekiyor. Tüm politik tutukluları kurtar-için çabaları arttırmak gerekiyor.

"Üçüncü olarak, şu görülmelidir: Faşist diktatörlükler ya halkın güçlü direnişleri altında yıkılır ya da *sınırlı bir muhalefet ve faşizmin kendi iç çelişkileri nedeniyle çözülür.* Ya da onu getiren emperyalizm ve işbirlikçileri tarafından artık *uygun görülmediği için kaldırılır,* geri çekilir. Bu son biçim ilk ikisinden *kökten farklıdır.*

"Bugün Türkiye'de faşizm ne çözülüyor, ne de kaldırılıyor. Fakat eğer, kaldırılma hazırlıklarının ciddi işaretleri görülürse, bunu hemen saptamalıyız. Çünkü bu, muhalefetin sıralarında yeni şaşırmaları beraberinde getirecektir. Ve bizim de yeni bir tutum belirlememizi getirecektir. Bir zamanlar Marks'ın söylediği gibi, *bugün Türkiye'de düzen iç bağlarından öylesine boşanıyor ki,* düzenin sahipleri için düzeni kurtarmanın giderek tek yolu kalıyor. Düzeni profesyonel hırsızlara,..., anarşinin eline teslim etmek ve ancak onların eliyle düzeni yeniden kurtarmak. *Kuşkusuz böyle bir düzene uygun politik yapı, hukuk ve ahlak yapısı gerekir.* Bugün toplumumuzda bilinçli politikalar sonucu çöken ve temellerinden sarsılan ahlaksal değerlerin, halkın olumlu geleneklerinin, ulusal kültürün, demokratik öğelerin yerine, ahlaksızlık, hırsızlık, zorbalık, fuhuş, rüşvet, kültürsüzlük, yozlaşma, politik şantaj.... Son haftalarda ortaya çıkan ve hükümet içinde derin çatışmalara... *Tercüman* gazetesinin kapatılmasına ... döviz ve altın kaçakçılığı olayı Türkiye kapitalizminin vahşi ve insanlık düşmanı iç yüzünü gözler önüne sermiştir. Evde aç bekleyen bebeleri için özgürlüğünü ve daha da önemlisi onurunu bile yitirmeyi göze alarak fırından ekmek çalmak zorunda kalan yoksul babalar ve Türkiye'nin toplam dış borçlarının yarısına yakın bir miktarda altın ve dövizi, yani halkın alınterini yurt dışına kaçıran vurguncu kapitalistler.

"İşte Türkiye'nin gerçekleri böylesinedir. Yoldaşlar, *yığınlara derinden güvenmek ne demektir bilmeyenler,* halkımızın tüm bu koşullar karşısında sessiz kalacağını düşünüyorlar. Kuşkusuz yığın eylemleri, büyük çaplı grevler, gösteriler bugün henüz görülmüyor ama yukarıda sözünü ettiğimiz ve benzeri örnekleri yorumlayabilenlerin, halkımızın aslında sessiz olmadığını anlamaları zor değildir. Yaşamak için, çoluk çocuğu için böylesi bedelleri göze alanlar eğer gerçek politik düşmanlarını görebilirlerse, *daha doğrusu bizler onlara bunu göstermeyi başarabilirsek* yığınların eylemi tıpkı uzun süren bir kuraklıktan sonra gelen sağanak gibi yıldırımlarla, şimşeklerle, gök gürültüleriyle gelecektir. Bunun arkası büyük şairimizin dediği gibi, ıslak bir bezle gıcır gıcır silinmiş masmavi bir gökyüzü, bahar, özgürlük türküleridir. Ama bu nasıl olacak? Yağmur duasına çıkmak bize göre değildir." (H. Kutlu, *10 Eylül konuşması*-Radyodan) (abç)

Şimdi tek tek ve çabuk çabuk ele alalım.

1. "*Bu görüşlerin sahipleri üzerine konuşmak ne gerekir*" diye yükseklerden uçarak başlıyor Kutlu. Oysa el insaf, bizden başka kiminle uğraşıyorlar?

2. Çözülme görüşü *"tehlikeli ve ince bir pasifizm yayıyor"*muş. Bir düşünelim öyle mi? Tam tersi değil mi? Faşizmin çözüldüğünü söylemek eskisinden çok daha aktif ve yoğun bir *savaşım çağrısıdır.* Arkadaş kendine gel, yerin dibinde durma, durumlar değişiyor demektir. Faşizmin çözülmediği bir durumda çok daha kısıtlı, sınırlı çalışma zorunluluğu vardır. Bugün faşizm var diye illegalitenin karanlıklarında yan gelip yatabilirsin. Oysa faşizm çözülüyor dediğin zaman yoğun çalışma zorunluluğu doğuyor. Bugün pasifizmi faşizm çözülmüyor diye yapmak çok kolay ama çözülüyor diye yapmanın olanağı yoktur.

Sonra bu çözülmüyor diyen "ihtilalciler" ne yapıyorlar? Santralları, barajları mı uçuruyorlar, yoksa "faşizme karşı" kahramanca savaşan burjuvaziyle anlaşmaya mı çalışıyorlar?

3. *"Utangaç ve korkak olmasalar faşizm gitti diyecekler"*(!) Yoldaşlar, 1978'den bu yana birçok şeyi ilk, hem de tek olarak söylüyoruz. Bu bir yana, hiç olmazsa şimdi cesaretimizi kanıtlamış olduk! Hem de aynı gün, aynı saatlerde konuşarak.

4. *"Onlar Özal hükümetine bakarak rejimin sivilleştiğini sanıyorlar"(!)* Tartışma siviller mi askerler mi yönetiyor değil, faşizm çözülüyor mu çözülmüyor mu tartışmasıdır. Soru faşizmdedir. Faşizmin askeri de, sivili de olur. Kutlu bu cümlesi ile tartışmayı başka yana kaydırıyor ve çarpıtıyor... Sonra Türkiye'de rejim tabii sivildir.

5.*"Sivil Özal hükümetinin en büyük destekçisinin dünya halklarının, barışın, demokrasinin en büyük düşmanı olan ABD emperyalizmi olduğunu unutmamak gerekiyor"(!)* Bu mantık hangi faşizmi kanıtlıyor? Menderes faşizmini mi, Demirel faşizmini mi, Mitterrand, Thatcher, say gitsin. ABD desteği bir rejimi faşist yapmaya yetiyorsa, tüm kapitalist dünya en başta da ABD'nin kendisi faşisttir.

6. Gelelim çözülme sorununa. En başta görüyoruz ki, çözülme kavramını almış, kabul etmiş, kullanıyor. Ancak körün değneği oraya dek yardımcı. Hemen ardından çarpıtma başlıyor: *"Faşist diktatörlükler ... ya yıkılır, ya ... faşizmin kendi iç çelişkileri nedeniyle çözülür."*

Kutlu böyle söyleyerek iki düzeyde sahtecilik yapıyor. Birincisi, çözülme kavramının içeriğini çarpıtıyor. Çözülme kavramının içi faşizmin iç çelişkileri ile değil, *halkın* çok değişik görüntüler altında çıkabilecek basıncı ile doludur.

Menşevik Kutlu yukarıdaki cümlesiyle bir de tarihi çarpıtıyor. Faşizmin içinde her zaman çelişkiler olur da hangi faşizm iç çelişkileri nedeniyle çözülmüştür? Var mı bir tane örneği? Olabilir mi? Nerede kaldı yığınların enerjisi, gücü? Sonra bu iç çelişkilerin nedeni nedir? Koca yığınlar ortalıkta yok, ve faşistler tüm nimetleri kendi iç çelişkileri yüzünden terkedip gidiyorlar. Peki kim geliyor yerine? Kutlusal mantığa göre bir başka faşistin gelmesi gerekir (çünkü yığınlar ortada yok) ama nedense faşizm yok oluyor.

Faşizmin kendi iç çelişkileriyle yıkılması görüşü, teorik olarak da, siyasal olarak da büyük bir bataklıktır.

"Kendi iç çelişkileriyle çözülür" anlayışı bize hemen birisini hatırlatıyor. Geçiş sürecinde ana vurguyu burjuvazinin iç çelişkilerine vuran adam: Poulantzas! Ne ilginç raslantıdır, kim bize karşı çıkmaya kalkışsa Poulantzas'ı getiriyor. Yalnız hakkını verelim, Kutlu'nun Poulantzas'a katkısı var. "Burjuvazinin iç çelişkileri", Kutlu'da "faşizmin iç çelişkileri" biçiminde iyice daraltılıyor.

Faşizmin, burjuvazinin iç çelişkileri, ya da bin beteri, "faşizmin iç çelişkileri" nedeniyle ortadan kalkabileceğini söylemek, yığınlara inançsızlığın en gafil yansımasıdır.

7. *Uygun görülmediği için kaldırılır"(!)* Gerçekten çok hoş! Faşizm değil "miki" filmi. Uygun görülmeyince *kaldırılıyor.* Şimdi bu "kaldırılma" kavramı Marksizme katkı değil mi? Ülkeyi ve tüm toplumu diktatörün iki dudağı arasından kanla, terörle yöneten bir rejim uygun görülmeyerek kaldırılıyor.

8. *"Bu son biçim,* (faşizmin kaldırılması—R.Y.) *ilk ikisinden* (yıkılma ve çözülme—R.Y.) *kökten farklıdır."(!)*

Haydar Kutlu, partimizin 64. kuruluş yıldönümü gibi önemli bir günde konuşma yapıyor, faşizmin kalkışına ilişkin üçüncü bir yol icat ediyor ve ekliyor, "bu son biçim ... *kökten farklıdır."* Peki sonra? İstediğiniz kadar arayın, neden "kökten farklı" olduğunu anlatan tek bir cümle bulamıyorsunuz. Belli ki suflör daha fısıldamadı!

9. *"Bugün Türkiye'de faşizm ne çözülüyor, ne de kaldırılıyor".* Ne yapalım el oğlunun düşüncesi bu deyip geçeceğiz ama yaptığı mantık çorbası vicdan sızlatıyor.

Alıntıda okuduğumuz gibi, önceki paragrafların fikri şöyleydi: ABD, Türkiye'yi demokrasi örneği diye yutturmazsa bölgede Sovyetler Birliği'ne karşı kullanamayacağı için faşizmi "uygun görmemiş" ve cuntaya "faşizmi kaldır" demiş.

Hemen ardından öğreniyoruz ki bugün Türkiye'de faşizm kaldırılmamış. Ne oluyor? İşte "uygun görülmüyor" ve "kaldır" deniyor. Neden kaldırılmıyor? Faşizmin "kaldırılma" teorisi daha doğarken kullanılmaz mı oluyor?

10. Fakat yoldaşlar, en eğlendirici mizah şu satırlardadır:

"Bugün Türkiye'de faşizm ne çözülüyor, ne de kaldırılıyor. Fakat eğer, kaldırılma hazırlıklarının ciddi işaretleri görülürse, bunu hemen saptamalıyız."

Ortada çözülme *yok,* kaldırılma *yok,* kaldırılma hazırlıkları *yok*, hatta kaldırılma hazırlıklarının ciddi işaretleri bile *yok,* lider uyarıyor: Olursa hemen saptamalıyız!! İşte bu hiç "utangaç ve korkak" olmayan(!) bir tutumdur.

Uyarı filan değil, yaşamın artık kılıfa giremeyişi karşısında kaçışın kapısını aralıyor. Faşizmi bir gecede getirdikleri gibi, bir gecede de "kaldırmaya" hazırlanıyorlar. Sonra radyodan dinleyeceğiz: "Yaşam, TKP ... Haydar Kutlu yoldaşın söylediklerini *hemen* doğruladı."

Hem niye uyarıyor, bunu da anlamak olanaksız. Böyle bir olasılığın olamayacağını söyleyen kendisiydi: "Kimilerinin sandığının tersine işbirlikçi oligarşi Özal'ın ekonomik politikasının başarısından umut kesse bile, bu rejimden vazgeçmez, geçemez." (Son Plenum Raporu)

11. *"Bugün Türkiye'de düzen iç bağlarından öylesine boşanıyor ki"...* buna çözülme dememek için böyle büyük cambazlıklar zorunlu oluyor.

12. Hiç içinden çıkılmaz bir cümle daha. Düzeni profesyonel hırsızlara teslim ediyorlar dedikten sonra, *"kuşkusuz böyle bir düzene uygun politik yapı, hukuk ve ahlak yapısı gerekir"* deniyor.

Siyasal yapı, sınıfların birbirleriyle ve devletle ilişkilerinin biçimidir. En somut anlatımını siyasal yaşamın ve devlet örgütlenmesinin biçiminde bulur. Hukuk ve ahlakla birlikte üst yapıyı oluşturur. Bu da bir katkı herhalde: Profesyonel hırsızlık üst yapısı!

13. Bir de şu ustalığa bakın. Hem kendisi, "faşizmin iç çelişkileri" nedeniyle çözüleceği gibi bir saçmalık söylüyor, hem hatta iç çelişkilere de gerek kalmadan "kalk" denince kalkacağını söylüyor, hem de sıkılmadan bizim için, *"yığınlara derinden güvenmek ne demektir bilmeyenler"* diyebiliyor.

14. Son paragrafta da, bir sürü mide bulandırıcı yavanlıktan sonra, yığın eylemi partinin yığınlara siyasal düşmanını gösterebilmesine bağlanıyor. Parti bunu gösteremezse yığın eylemi olmayacak... Tabii bu da yığınlara güvensizlik değildir. Bu bambaşka bir iş, tarihi yapan yığınları, yığın eyleminin ve devrimin oluşması üstüne Marksçı teoriyi camdan dışarı fırlatmaktır.

Ne denli büyük ve güçlü olursa olsun nesel koşulları yoksa hiçbir parti yığınların eylemini yoktan varedemez. Böyle koşullar varsa parti olmuş olmamış yığın hareket eder. Öte yanda, komünist partisi, yığın eylemini, hatta devrimi yoktan varetmek için değil, asıl olarak onu doğru hedefe yöneltmek, başarıya ulaştırmak için zorunludur.

* * *

Görüldüğü gibi, bir kısa alıntı bile yanlışın sefaletini ne denli yoğun sergiliyor. Marksçı teorinin temel anlayışlarına, Türkiye'nin gerçeklerine ve onurlu bir siyasal kavgaya böyle yabancı bir kadro. Yaşam elindeki çizgi dışı olanaklara güvenen bu kadroyu çok şaşırtacaktır. Türkiye işçi ve devrimci hareketinin onbinlerce samimi, dürüst, inançlı, devrim gönüllüsü bunları silindir gibi ezip geçecek, emeğin kızıl sancağını bir uçtan bir uça gerecektir.

Bir kısa alıntı ve ufak ufak rengarenk toplar. Biri inip biri kalkıyor. "Faşizmin iç çelişkileri", *"uygun görülmediği için", "kaldırma", "kökten farklı", "ciddi işaretler", "kaldırılma hazırlıkları", "kaldırma", "ABD", "sivil yönetim", "kaldırma".*

Şimdi son bir soru sorayım. Bu insan bu görevde harcanmıyor mu? Siz de bölümün başındaki soruyu yanıtlayın.

Türkiye'de demokratik haklar ayaklar altındadır, baskı vardır, işkence sürmektedir... Gelgelelim bilimsel olacaksak bunlar bir rejime faşist demek için yeterli nedenler değildir. Faşizmin ayırıcı özelliği olan monolitiklik parçalanmıştır. Bugün devletin örgütleniş biçimi ve fiili işleyişi monolitik değildir, yalnızca 12 Eylül öncesinden daha merkezidir.

Gerçeği doğru yansıtan sınıf siyaseti

Yığınları kazanmak, gerçeği onlarla birlikte pratikte yorumlamak, doğruyu eylem içinde onlara kanıtlamak demektir. Bu da, bir eliyle gerçeğin, öteki eliyle doğrunun nabzını tutan bir sınıf siyaseti gerektirir.

Emine Engin

Yürükoğlu yoldaşımızın 64. yıl konuşmasını içeren *Faşizmin Çözülüşü* kitabında gerek ülkenin durumuna, gerekse partinin durumuna ve görevlerine ilişkin, doğru, güncel, böyle olduğu için de çok önemli değerlendirmeler yer alıyor. Bunlardan en önemlisi herhalde şudur:

> "Devrimci güçler üzerinde eksilmeyen zorbalığa rağmen, 'demokrasi oyunu'nun oynanmaya başlamasından ve genel seçimlerden yerel seçimlere varışla birlikte *artık* Türkiye'deki devlet totaliter (faşist) bir *devlet olarak değerlendirilmemelidir.*
>
> "Türkiye'de faşist bir devlet var mıdır, yok mudur?
>
> "Dünyada faşist devlet örgütlenişinin çok farklı biçimleri olmuştur. Faşizm uygulanışında çeşitlilik taşır, taşımaz mı? Kır at, al at, yeşil at ama, atı aslandan ayıran bir takım özellikler de olur. Devletin sınıfsal özü belirlendikten sonra, bu ayırıcı özellik *monolitikliktir.* (Çok partili bir sistem varsa ve işliyorsa, orada faşist devlet yoktur.) Bu ayrımı yaptığımız zaman herşey yerli yerine oturur."

Gerçekten de oturuyor. Türkiye'de demokratik haklar ayaklar altındadır, baskı vardır, işkence sürmektedir... Gelgelelim bilimsel olacaksak bunlar bir rejime faşist demek için yeterli nedenler değildir. Faşizmin ayırıcı özelliği olan monolitiklik parçalanmıştır. Bugün devletin örgütleniş biçimi ve fiili işleyişi monolitik değildir, yalnızca 12 Eylül öncesinden daha merkezidir.

Monolitikliğin parçalanışıyla yakından bağlı olarak, burjuva sınıfının faşist darbe sonrasında sağlanan karşı-devrimci davranış birliği de bozulmuştur. Burjuvazinin hepsi yine karşı devrimcidir ama kapitalizmi "kurtarma" yolları konusunda ayrılıklar giderek ön plana çıkmıştır. Bunu ön plana çıkaran, işçi sınıfının sıkılan yumruğu, halkın biriken kızgınlığıdır.

Monolitikliğin parçalanış, faşizmin çözülüp faşizm olmaktan çıkış sürecini geriye doğru izleyince adım adım, dönemeç dönemeç varılan nokta anayasadır. Yoldaşımızın dediği gibi, "anayasa çözülmenin *nedeni* değil, kendisi çözülmeyi başlatan yeni güç dengesinin *sonucudur."*

Faşizm *acil amacına* vardıktan sonra, yani devrimci durumu bastırdıktan sonra, bir anayasa, hem de kendi içinde *faşist olmayan* bir anayasa getirmek *zorunda* kalmıştır. Toplumdaki güç dengelerinin belirleyici rolünü bu başlıbaşına kanıtlamaktadır. Gerçi biz anayasaya kendi içinde de faşist diyerek yanlış yaptık, ama faşist değil deseydik bile, yalnızca ona bakarak işlerin ne yöne gideceğini o tarihte bugünkü gibi saptamak nesnel olarak olanaksız olurdu.

Evet, toplumdaki güç dengeleri, faşizmi, faşist devlet örgütlenmesini maddelemeyen, dolayısıyla kendi içinde faşist olmayan ama gerici bir anayasa getirmeye *zorlamıştır.* Ancak anayasa bir kağıt parçasıdır. Yalnızca ona bakarak gidişata karar verilemez. Yoldaşımızın kitapta dediği gibi, çeşitli olasılıklar gerçekleşebilirdi. Anayasa ölü kalırdı, göstermelik "uygulanırdı", ya da olağanüstü hal maddesine dayanılarak, anayasanın devletin örgütleniş biçimine ilişkin getirdikleri rafa kaldırılıp, faşist devlet örgütlenmesi sürdürülebilirdi. Faşist bir yönetim faşist olmayan bir anayasa getirmek zorunda kaldıktan sonra bile, işlerin gidişini asıl yaşam belirleyecekti. O belirledi. O belirledikten sonra, biz de dönüp anayasanın gelişini faşizmin çözülüş sürecinde dönemeç olarak vurgulayabiliyoruz:

> "... Evrimci bir yoldan ilerleyen süreçleri kesin tarihlere ayırmanın güçlüğünü ve göreceliğini akılda tutarak şöyle bir belirleme yapabiliriz: 12 Eylül 1980 darbesiyle başlayan faşizm, anayasanın kabulüne dek katıksız sürmüştür. Demokrasi oyunuyla birlikte çözülme süreci başlamıştır. Bu tarihten itibaren 25 Mart 1984 yerel seçimlerine dek faşist devlet adım adım gerici, baskıcı, anti-demokratik devlete dönüşmüştür. 1984 yerel seçimlerinden sonra da sürmekte olan çözülme artık bu devletin çözülmesidir. Faşizmin çözülmeye başlamasından bu yana Türkiye, ne kadar süreceği belli olmayan (ama uzun sürmeyeceği belli) bir ara dönem yaşamaktadır."

Söylenenin anlamı ve anlamayanların sorunu

Türkiye bir ara dönem yaşıyor demek, bu ara dönemin sonucunu belirleme kavgasının can alıcı önemini vurgulamak demektir. Bugün Türkiye'deki rejim faşizm değildir, ara dönem yaşıyoruz vb. değerlendirmelerin pasifizm yayacağını (!) düşünmek için nasıl kılıf altında olursa olsun, özde pasifist, legalist, burjuva kuyrukçusu olmak gerekir.

Devrimci savaşımın hem öneminin arttığı, hem olanağının göreceli olarak genişlediği koşullarda, bunu belirtmek heves kaçırıcı etki yapıyor, dolayısıyla pasifizm yayıyorsa (!), hevesler burjuva legalitesiyle şu ya da bu ölçüde sınırlı demektir. Kendi hevesleri sınırlı olanlar, yığınlara güven edebiyatı ardına gizlenerek yığınların düzeyini gerekçe diye öne sürmesinler. Yani faşizm gitti dersek, yığınlar da o zaman neye karşı savaşacağız diye düşünüp pasif dururlar demeye getirmesinler. Bu yığınları tanımamak, onlara güvenmemek, yığınların gerisine düşmektir.

Yığınlar belki "burjuva demokrasisi", "faşizm" "ara dönem" gibi bilimsel terimlerle düşünmüyorlar ama onlar demokrasi istiyorlar ve bunun için savaşımın tohumlarını öfkelerinde yeşertiyorlar. Onlar savaşa hazırlanıyorlar ve kafalarında belki net bir devrim hedefi yok ama ön bir sınır da yok. "Öncülük" taslayanlar kendi kafacıklarındaki dar sınırı yığınlara atfederek, onların bilinçsizliğini ve ama doğruya açıklığını, yanlışla sınırlamaya çalışıyorlar. Sorun yığınlarda değil kendilerindedir.

İşçi sınıfımızın yumruğu sıkılı, geniş yığınlar öfke içindedir. Bu uzunca bir süredir giderek artan ölçüde böyle olmasa, zaten ne faşizm çözülür, ne burjuvazinin davranış birliği bozulurdu. Bu mevzi kazanıldı, buna basıp daha ileri mevziler kazanmak gerekiyor. Yığınlara siz eylemsiz öfkenizle neler kazandınız, eyleme çıkar, açık savaşı yükseltirseniz zafer sizindir demek zorundayız. Gerçek budur.

Türkiye bir ara dönem yaşıyor demek bu gerçeği vurguluyor. Bugün ana sorun, gerçeğe uygun, doğru siyasal önderliktir. *Faşizmin Çözülüşü* kitabıyla getirilen değerlendirmeler bu açıdan can alıcı önem taşıyor. Partimizin gelişmesi açısından, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'den sonra ikinci ana dönemi açıyor. Artık koca bir sınıfa, dev kalabalıklara öncülüğün sorumluluğunu iliklerimizde duymalıyız.

Yürükoğlu yoldaşımızın kitapta dediği gibi, "Türkiye'nin de, partimizin de vardığı yeni aşamanın hem de birbiriyle uyumlaşarak partiye gösterdiği tek bir hedef vardır: Yığınları kadir.

Yığınları kazanmak, gerçeği onlarla birlikte pratikte yorumlamak, doğruyu eylem içinde onlara kanıtlamak demektir. Bu da, bir eliyle gerçeğin, öteki eliyle doğrunun nabzını tutan bir sınıf siyaseti gerektirir.

İşçinin Sesi'nin güvencesi

Biz her ne kadar anayasaya faşist anayasa diyerek, bazı dönemeçleri saptamada biraz geriden gelerek yanlış yaptıysak da, gerçeğin nabzını elden bırakmadık, doğrunun genel yönünde bir an bile yanılmadık. Bu nedenledir ki kendi yanlışlarımızı da, yalnızca yaşamın uyarılarıyla, yalnızca kendimiz görebildik ve rahatça da düzeltebildik.

Birkaç örnek verelim. 1 Kasım 1982'de Yürükoğlu yoldaşımız şöyle yazmış:

> "Tüm bu göstergeler 1983 kışının olağanüstü bir kış olacağını gösteriyor. Saatin rakkası iki yöne de gidebilir. Ancak *şurası açık ki, referandumla birlikte 12 Eylül'den bu yana yaşanan dönem* yerini belki daha zor ama *daha hareketli bir döneme* bırakacaktır." (abç)

TKP Eşgüdüm Komitesi'nin 17 Ocak 1983 tarihli açıklamasında şöyle deniyor:

> "Referandum sürecinde devlet adına yapılan propaganda halk yığınlarınca gerçekten soğuk karşılandı. Gerek ülkedeki genel hava, gerekse referandum süreci bir kez daha gösterdi ki halkımızın ezici çoğunluğu faşizme karşıdır. ...
>
> "... Devrimci hareketler, faşist cuntanın yaratmak istediği sahte izlenimleri elbirliğiyle sergilemek, referandumun gerçek sonuçlarını yığınlara göstermek durumundadırlar."

Daha sonra, yine TKP Eşgüdüm Komitesi'nin 28 Mart 1983 tarihli gazetede yer alan toplantı açıklamasında bir başlık var: "Toplumda yeni durum ve görevlerimiz". Hangi yeni durum? Adeta söylenen faşizmin çözülmekte oluşudur:

> "Türkiye'nin toplumsal siyasal yaşamında yeni bir durum vardır. Uzun süredir biriken hoşnutsuzluğun, siyasal yaşama açık sınıf savaşımı olarak yansıma yönündeki basıncı faşizmi giderek zorlamaktadır. Son zamanlarda, bu zorlamanın eylemle patlak verme noktasına ulaştığı anlamına gelebilecek, küçük ama çok önemli ipuçları vardır. Bu ipuçları yavaştan bir devrimci hareketlenmenin müjdecisi *olabilir."*

Bundan sonra TKP Eşgüdüm Komitesi'nin 1 Ağustos 1983 tarihli gazetede yer alan kararları geliyor:

> "Bugün ülkenin iç siyasal yaşamını belirleyen, işçi sınıfının, Kürt-Türk tüm emekçilerin yoğun öfkesi, burjuva muhalefet ve faşist cuntanın *ipleri elden kaçırmamak için* yaptıklarıdır." (abç)
>
> "Ülkenin kritik bir dönemece doğru ilerlediği bir sırada komünistler titiz ve uyanık olmak durumundadırlar."

Yani ipler elden kaçıyormuş! Bu çözülme değil de ne demektir? Böyleyse, yaklaşılan "kritik dönemeç"de faşizmin varlık-yokluk sorusuna yaşamın getireceği yanıt olmaz mı?

Derken Ağustos 1983'de menşeviklerin rejime faşist dedikleri anlaşılıyor. Buna gazetenin 240. sayısında şöyle yazmışız:

> "... Tam faşizm sulanma, erime, çökme vb. belirtileri göstermeye başladı, başarılı olamadı ve bu temelde burjuva muhalefette de 'kahramanca' (!) bir yükseliş oldu, 'resmi' yönetim faşizm geldi dedi."

Döküm daha uzatılabilir, örnekler bugüne dek uzatılabilir. Ama gerek yok. Şu açık ki elimiz gerçeğin nabzındaymış, kafamız doğruda, ama dilimizde tutukluk olmuş. *Faşizmin Çözülüşü* işte bu tutukluğu giderdi, bu tutukluğun az da olsa mutlaka neden olduğu bulanıklığı kaldırdı, önümüzü açtı.

Şimdi dönüp geriye bakıyor ve açıkçası, elimiz ve kafamız ile dilimiz arasındaki tutarsızlığın gazetede yansıyışına gülmeden edemiyoruz. Faşizm çözülüyor, daha hızlı çözülüyor, daha daha hızlı çözülüyor... Gerçekte yazılarımızın içeriğinde faşizm kalmamış ama biçimde, "faşizm çözülüyor" kalıbına ille de yapışmışız. Bu da bir ders taşıyor. Yine de, tüm yanlışlarımızdan çıkan tüm dersler, koca doğrularımızı gölgelemeye yetmediği gibi, menşeviklerin doğru kırıntılarının gölgesini taşıyan yanlışlar zinciriyle hiç karşılaştırılmaz.

Faşizm geldi, faşist değil dediler, hatta ilericilik aradılar. Faşizm çözülmeye başladı, Mayıs 1983'de patlak veren burjuva muhalefeti görünce menşeviklerin gözleri parladı, faşizm geldi dediler. Faşizm çözülüp faşizm olmaktan çıktı, şimdi daha da kurumsallaşıyor diye bastırıyorlar. Ama siyasal yelpazede iyi bir artçı bile olmayan konumlarını sürdürmek için onların da şu ya da bu ölçüde, düzgün ya da çarpıtarak ama gerçeğe ayak uydurmaları gerekiyor. Hele ki Türkiye'de "anti-Amerikan" rüzgarlar eserken, Sovyetler Birliği'ne belli bir ticari-diplomatik yakınlaşma kol gezerken, menşevikler faşizmin bir perde gibi kaldırılmasının hazırlıklarının belirtilerini "büyük bir duyarlılıkla" bekliyorlar!

Onlar bekleyedursunlar, biz yığınları kazanmaya aday sınıf siyasetimizi vargüçle, eylemde yaşama geçirmekle işçinin sesini gürleştirmekle yükümlüyüz.

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL
Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!
Demokrasi için tek yol devrim!
Yıl:11, Sayı:268, 1 Ekim 1984

KONUT SORUNU

Zeynep Akarsu, Zahide Demirgören, Ahmet Eker

Konut sorunu, her dönemde, ama özellikle kapitalizm ortaya çıktığından beri, halk yığınları için önemli bir sorun olmuştur. Ne yalnızca bugünü, ne de yalnızca işçi sınıfını ilgilendiren bir sorundur. Tarihin her döneminde ezilen sınıflar şöyle ya da böyle, bu sorundan çekmişlerdir.

Konut sorununun iki yönü vardır. Birincisi her zaman söz konusu olan kötü konutlar, sağlığa zararlı konutlardır. İkincisi ve bizi asıl ilgilendiren yönü, kapitalizme özgü yönüdür.

Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte proletarya da doğmuştur. Toprağından kopan köylü, şehirlere göç etmeye başlamıştır. Belli merkezlerde endüstrinin yoğunlaşması, bu şehirlerde büyük bir işçi yığınının toplanmasını getirmiştir. Böylece konut sıkıntısı da başlamıştır. Buralara göç edenlerin kimisi ya çok kötü koşullarda konutlara yerleşebilmişler, ya da hiç konut bulamamayla karşı karşıya kalmışlardır.

Endüstrinin, içinde doğduğu eski toplumun bütününe göre hızlı ve dinamik yerleşimi, şehirlerdeki arsa fiyatlarını alt-üst eder. Bu dinamik gelişim varolan binaları da süratle "eskitir". Yeni sayılabilecek binalar bile hızla değişen koşullara uymaz olur. Dolayısıyla, şehirler merkezden kenarlara doğru sürekli yıkılıp yeniden yapılır. Evler şehrin merkezlerinden kenarlara doğru itilir, özellikle işçi evleri şehir dışına atılır. Bu nedenlerle konutlar hem pahalılaşır, hem de bulunamaz hale gelir.

Konut sorunu bugün çok daha büyümüş, enternasyonal bir görünüm almıştır. Az gelişmiş ülkelerden kalkılıp, ileri kapitalist ülkelere göç ediliyor. Bu nedenle, bu ülkelerde de muazzam bir konut darlığı ortaya çıkıyor.

Kapitalist üretim — konut sorunu ilişkisi

Kapitalist üretim biçiminin sonucu olan yönüyle konut sorunu, işçinin işçi olarak sömürüsünün *doğrudan* bir sonucu değildir.

Kapitalist üretim biçiminin özü işçinin ürettiği değerin bir bölümüne kapitalistin karşılığını ödemeden el koymasıdır. Yani artık değer sömürüsüdür. Ev sahibi ile kiracı arasında böyle bir ilişki yoktur.

Engels, bir Prudhoncu'nün "ücretli işçi ile kapitalist arasındaki ilişki ne ise, kiracı ile ev sahibi arasındaki ilişki de odur" demesine karşılık da bunun kesinlikle yanlış olduğunu çok güzel açıklıyor.

Ev sahibi ve kiracı, bir malın değişim sürecinde yani pazarda karşı karşıya gelen iki kişidir. Kiracı, ev sahibinden evin *kullanım* hakkını satın almak için cebinde parasıyla alışverişe gelmiş bir kişidir. O parayı önceden kazanmıştır. Bu, basit bir meta alışverişidir. Kiracı — işçi de olsa — cebindeki parasıyla gelip evi tutmak isteyen biridir. İşçiyse, işgücünü satarak para kazanmıştır. Ama evi kiralarken kapitaliste işgücünü satmanın sonuçları yoktur.

Engels bu konuda şunları söylüyor:

> "Kira işleminde durum tamamen farklıdır. Ev sahibi kiracıyı ne kadar dolandırırsa dolandırsın, işlem, önceden *varolan* daha önceden *üretilmiş* bir değerin el değiştirme işlemidir. El değiştirme işleminden önce de sonra da, kiracıyla ev sahibinin sahip oldukları değerlerin toplamı aynı kalır. Kapitalist, işçinin emeğinin ister daha azını, ister daha fazlasını, ister tam karşılığını ödesin, işçi emeğinin ürününün bir kısmında her zaman dolandırılır. Kiracı ise, yalnızca, konuta değerinden fazlasını vermeye zorlanırsa dolandırılır." (F. Engels, *Konut Sorunu*, İng. basım, s.20-21)

Küçük burjuvazinin özlemleri

Küçük burjuvazinin en belirgin bir özelliği bazı alanlarda gerici özlemler taşımasıdır. Bu gerici özlemlerini konut sorununda da yakından izlemek olanaklıdır.

Bir küçük burjuva sosyalisti şöyle sızlanarak "milleti duygulandırıyor":

> "... Büyük kentlerde nüfusun yüzde 90'ının 'benim' diyebileceği bir konutu yoktur. ... Bu yönden vahşilerden daha gerideyiz. Trogloditin mağarası var, Avustralya yerlilerinin topraktan kulübeleri var, kızılderililerin kendi ocakları var, modern proletarya ise havada sallanmaktadır."

Bu sızlanmaya karşılık Engels şöyle diyor:

> "Yirmiyedi yıl önce yazdığım *İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu*'nda işçilerin evden barktan edilme sürecinin onsekizinci yüzyılda nasıl olduğunu ana hatlarıyla anlatmıştım. Burada, gerektiği şekilde, fabrikatörler ve mal sahiplerinin ettikleri alçaklıklar ve en önemlisi bu kovulmanın işçiler üzerindeki kaçınılmaz maddi ve moral etkileri de anlatılmaktaydı. Bu tamamiyle gerekli tarihsel gelişme sürecine 'vahşilerden de aşağı' bir gerileme olarak bakmak, aklımdan geçebilir miydi? Asla! 1872'nin İngiliz proletaryası, 'yuvasıyla ocağı' olan 1772'nin kırsal alandaki dokumacısından son derece yüksek bir düzeydedir. Mağarasıyla troglodit, toprak evli Avustralya yerlisi ve ocağıyla kızılderili 1 Haziran ayaklanmasını ve Paris Komünü'nü hiç gerçekleştirebilir mi?
>
> "Büyük ölçekli kapitalist üretim geldiğinden beri, işçilerin maddi durumlarının gittikçe kötüleştiğini yalnızca burjuvazi kabul etmeye yanaşmaz. Fakat biz, bu nedenle, geriye bakarak işçilerin durumu kötüleşti diye, Mısır'ın (aynı derecede sefil) et kazanlarının, yalnızca köle canlar yaratan kırsal alanlardaki küçük ölçekli endüstrinin özlemini mi çekmeliyiz? Tam tersine." (F. Engels *agy*, s.24-25)

Küçük burjuvazinin konut sorununa getirdiği "çözüm" mülk sahibi olma özlemini açığa vuruyor. Küçük burjuva sosyalizmi, kapitalizm altında işçinin taksitle konut sahibi olmasını ve faiz hadlerinin sınırlanmasını ve sıfıra indiril-

Taksitle ev sahibi olma, kapitalizmin işçi sınıfına kurduğu tuzaklardan biridir. Bunun, savaşımı geriletici bir rolü var. Ev-bark sahibi işçi, başka bir yerde daha iyi bir iş de bulsa, malını mülkünü bırakıp oraya gidemiyor. Sonra, bir grev patlak verdiğinde, evinin borcunu ödeyememe ile, yani evini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor. Bu nedenle de işçilerin savaşma yeteneklerini geçici olarak da olsa, yitirmesi söz konusu oluyor. Bu durum, burjuvaziye ucuz işgücü sağlıyor. İstediği ücreti dayatma anlamına geliyor. İşçi sınıfının yıllarca savaşarak kazandığı en küçük hakları bile kaybetmesi anlamına geliyor. Neden? Mülk sahibi olacakmış!

İkinci durumda da, yani faiz hadleri düşürülünce, gene işçi için son tahlilde hiçbir kazanç yok. Yalnızca faiz farkı, ev sahibinin cebinden çıkıp, kapitalistin cebine giriyor. Çünkü, işçinin yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan para, yani işgücünün fiyatı düşüyor. Neden? Çünkü artık işçi ev için faiz ödemiyor. O zaman kapitalist, işçinin ödemediği o faiz parasını, ücretleri düşürerek kendi cebine atıyor. İşçi bundan ne kazanıyor? Hiç. Burada da cebine parayı koyan, kapitalist oluyor. Hem de işçi sınıfının savaşımını da geriletmesi üstüne kâr kalıyor.

Engels, Prudhoncuların, faiz hadlerini düşürerek herkesi ev sahibi yapma önerileri ve düşen faiz sonucunda, ev sahiplerinin de evlerini satmaya gönüllü olacaklarını söylemeleri üstüne şunları sıralıyor:

> "... Genellikle ev kirası fiyatı şunlardan oluşur:
>
> "1. Toprak rantı olan bölüm.
>
> "2. Yapıcının kârını da içeren, binaya yatırılan sermayenin faizi olan bölüm.
>
> "3. Tamirat ve sigorta masraflarını karşılayan bölüm.
>
> "4. Evin zamanla eskime hızına göre, yıllık çıkarmalar şeklindeki, kâr dahil evin amortismanının karşılığı olan bölüm.
>
> "Ve en kör kişinin bile açıkça görebileceği gibi, 'satışa rıza gösteren ilk kişi ev sahibinin kendisi olacaktır, çünkü aksi takdirde evi kullanılmadan kalacak ve o eve harcanan sermaye de hiçbir işe yaramayacaktır. Tabii. Borç verilen sermaye üzerindeki faiz kalktığı takdirde hiçbir ev sahibi evinden bir kuruş kira alamayacaktır. Çünkü ev kirası faiz olarak addedilmekte ve gerçekten de kiranın bir kısmı sermayenin faizi olmaktadır." (F. Engels, *agy*, s.36)

Konut sorunu nasıl çözülecektir?

Engels, konut sorununun çözümünün hangi çerçevede aranması gerektiğini şu sözlerle çok güzel anlatıyor:

> "Bugünkü toplumun tüm kötülüklerinin temeline dokunmadan sadece kötülüklerin kendisini yok etme istemi, burjuva sosyalistlerinin özünü oluşturur. *Komünist Manifesto*'da vurgulandığı gibi burjuva sosyalistleri 'burjuva toplumunun sürmekte olan varlığını güvence altına almak için toplumsal sancılara yeni elbise giydirme' arzusundadır. Onlar '*proletarvasız bir burjuvazi*' ister. (F. Engels, *agy*, s.42)

Engels'in yanıtı ise şöyledir:

> "Öyleyse konut sorunu nasıl çözülecektir? Bugünkü toplumda bir başka toplumsal sorun nasıl çözülüyorsa öyle: Arz ve talebin ağır ağır ekonomik ayarlanmasıyla. Bu çözüm, kendi kendine, sorunu durmadan yeniden doğurduğu için çözüm değildir. Toplumsal bir devrimin sorunu nasıl çözeceği, yalnızca her devrimde varolacak koşullara bağlı kalmayıp, aynı zamanda içinde en temel sorunlardan biri olan şehir ile köy arasındaki farkın kaldırılması da bulunan, ulaşılması zor sorunlara bağlıdır. Bizim görevimiz gelecekteki toplumun düzenlenmesi için ütopik sistemler yaratmak olmadığından bu sorunu ele almak boş olur. Fakat şu kesindir: Rasyonel bir şekilde kullanılmaları koşuluyla, büyük kentlerde herhangi bir 'konut *darlığına*' çare olacak sayıda ev vardır. Bu ancak bazı evlere el konularak, buralara evsiz veya çok kalabalık yerlerde oturan işçilerin yerleştirilmesiyle olur. Proletarya, siyasi iktidarı ele geçirdiği anda, halk yararına olacak böyle bir tedbirin alınması, bugünkü devletin istimlak ve konaklatma işlemleri kadar kolay olacaktır." (F. Engels, *agy*, s.31-32)

Nitekim Rusya'da da devrimden hemen sonra bolşeviklerin ilk uyguladıkları şey bu olmuştur. Tabii ki, iktidarı alınca, iş bu kadarla bitmeyecektir. Eldeki kaynakların paylaşımı sorunu vardır ki bu kaynaklar komünizme gidene kadar sınırlı olacaktır. "Yapıları kirasız olarak verebilmek de ancak devletin sönmesiyle olabilecektir." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.25, s.439).

Bu bölümü, Lenin'in Oktobr devriminin arifesinde yazdığı *Bolşevikler İktidarda Kalabilir mi?* yazısından bir alıntıyla bitirelim.

Lenin, devletin bir evden bir aileyi çıkarıp, başka bir aileyi koyması kapitalist devlette sık sık olan birşeydir, sosyalist devlette de olacaktır diyerek, şöyle yazıyor:

> "Proleter devletinin zor kullanarak, çok fakir bir aileyi, zengin birinin evine yerleştirmesi gerekmektedir. Diyelim ki, bizim işçilerin birliğinden oluşmuş 15 kişilik güçlü bir ekibimiz var: İki gemici, iki asker, iki bilinçli işçi (diyelim, bunlardan yalnızca bir tanesi bizim partinin üyesidir, veya sempatizandır), bir aydın ve içlerinden beş tanesinin mutlaka kadın olması gereken ev işlerinde çalışan, kalifiye olmayan emekçilerden oluşan sekiz kişi. Ekip zengin adamın evine varır, inceler ve görür ki, ev iki kadın ve iki erkeğin oturduğu beş odadan oluşmaktadır. 'Vatandaşlar, bu kış iki odaya sıkışmalısınız ve diğer iki odayı da şu anda bodrumda yaşayan iki aileye vermelisiniz. Mühendislerin yardımıyla (siz de mühendissiniz, değil mi?) herkes için güzel konutlar yapana kadar biraz sıkışmak zorundasınız. Telefonunuz 10 aileye hizmet edecek. Bu, alışverişte, vs. de kaybedilen 100 iş saati kazandıracak. Şimdi, ailenizde hafif iş yapabilecek iki işsiz kişi, 55 yaşında bir vatandaş, ve 14 yaşında bir vatandaş var. Onlar günde 3 saat 10 ailenin ihtiyacının düzgün dağıtımını yönetecekler ve bu iş için gerekli hesabı tutacaklar. Bizim ekipteki öğrenci vatandaş şimdi bu devlet emrinin iki kopyasını yazacak ve siz de bize bu işi gönüllü olarak yürüttüğünüze dair imzalı bir belge verme nezaketini göstereceksiniz.'
>
> "Bu, kanımca, eski burjuva ve yeni sosyalist devlet aygıtı ve devlet yönetimi arasındaki çelişkiyi gösterebiliyor." (Lenin, *agy*, s.112-113)

Konut sorununa burjuva çözüm

Son birkaç yıldır, burjuvazi konut sorununu "çözmek" için kolları sıvadı. Bu konuda raporlar yazıldı, istatistikler yayınlandı, fonlar oluşturuldu, krediler açıldı ve de kanunlar çıkarıldı. Liberaller de boş durmayıp, bu konuyla ilgili bol bol öneriler yaptılar ve bol bol "eleştiriler" getirdiler. Konu burjuva gazetelerinde ayyuka çıktı:

> "Türkiye'de 2 milyon 500 bin mesken açığı var." *(Tercüman*, 30.12.83)
>
> "1994'e değin Türkiye'de 5 milyon konut yapılması gerekli." *(Hürriyet*, 8.12.83)

Konut açığından bu şekilde yüzlerce kez söz edildiği halde, konut açığının nedeni konusuna hiç girilmedi. En "cesaretli" yaklaşımla konut açığının arz-talep dengesizliğinden kaynaklandığından söz edildi. Gerisi hep şu kadar konut, şöyle pre-fabrik ev, böyle çok katlı bloklar şeklinde çözüm önerileriydi.

Bu konut açığının esas nedeni nedir, burjuvazi neden Türkiye'de bu sorunu çözemez, ona girelim.

Daha önceki bölümde göçler nedeniyle proleterleşen yığınlardan ve konut sorununun çıkışından söz etmiştik. Şehirlerde öylesine bir kalabalık birikiyor ki, onlar için yapılabilecek evlerin oranından çok daha hızlı büyüyorlar. Arz-talep arasındaki dengesizlik, en pahalı ve en pis evlerin bile bu yığınlar tarafından kapışılmasını getiriyor.

Geçmişte de, bugün de konut sorunu gündeme geldiğinde burjuvazinin ana parolası "herkesi konut sahibi yapacağız" olmuştur. Bir kez, burjuvazinin bugün, nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan işçi sınıfı ve küçük burjuvaziyi, çok değişik nedenlerden kaynaklanan (örneğin miras kalması, işgücünü yurt dışında satan işçilerin aldıkları göreceli yüksek ücretler vb.) istisnalar dışında ev sahibi yapması olanaksızdır. Bunu, örneğin sadece bankalarda mevduatı olan emekçi oranına, ama daha önemlisi, bu mevduatların miktarıyla en ucuz konut sahibi olmak için gereken para arasındaki korkunç uçuruma bakarak bile söylemek olanaklıdır. Emekçilerin ev sahibi olamayacağını zaten burjuva basını da itiraf ediyor. Ama onun itiraf etmediği yön, yani bizi asıl ilgilendiren yön burjuvazinin ne amaçla böyle bir parolayla yola çıktığı ve emekçilerin ev sahibi olmasının toplumda kimin yararına olacağıdır.

Mülk sahibi olmanın anlamı

Burjuvazi, kapitalist düzeni sürdürürken çok geniş kesimleri etkileyen ekonomik ve toplumsal sorunları da sürekli ve yeniden üreterek ilerler. Bunları "çözdüğü" oranda da kendisine karşı varolan direnci yumuşatabilir. Ama çoğu kez sahte umutlar yayarak, ama daha da ötesi burjuva özlemler yaratarak yumuşatabilir. Ancak Türkiye gibi ülkelerde bu da geçemez.

Burjuvazi mülk sahibi olmanın anlamını şöyle açıklar: Toprak ve konut sahibi olmak kişiye ekonomik güvence sağlar. Mülk sahibi insan ekonomik olarak bağımsızlaşır. 'Benim' diyebildiği bir mülkünün olması onun yarınına güvenle bakmasını sağlar. Kişi artık kendinin efendisidir.

Kulağa hoş gelen bu açıklama, aslında, proletaryanın ekonomik bağımsızlığını değil, son tahlilde burjuvaziye bağımlılığını getirir. Burjuva yazarı Sax da bu fikirleri savunduğu zaman Engels konut sahibi olmanın kimin işine geldiğini şöyle açıklıyordu:

> "Büyük kentlerdeki işçilerimiz için hareket özgürlüğü, onların varlığının başkoşuludur, mülk sahipliği ise onlara yalnızca ayak bağı olur. Onlara kendi evlerini verin, onları bir kez daha toprağa zincirleyin ve böylece fabrika sahiplerinin ücretleri düşürmesine karşı onların direniş güçlerini kırarsınız. Tekil işçi bazen evini satabilir ama büyük bir grev, ya da genel endüstriyel kriz sırasında işçilerin sahipliğinde olan bütün evlerin pazara çıkıp satılması gerekir ve bu nedenle de ya alıcı bulamayabilirler, ya da evler maliyet değerlerinin çok altında bir fiyata satılır. Bütün hepsi alıcı bulsa bile, Bay Sax'ın konut sorununa büyük çözümü sıfıra iner ve herşeye yeniden başlaması gerekir. (F. Engels, *agy,* s.46)

Böylece işçi sınıfı, emekçiler mülk sahibi değilken, burjuvazinin "yardımıyla" önce mülk sahibi olarak "ekonomik bağımsızlığını" elde ediyor. Bir süre sonra da bir genel grev, ekonomik kriz, ya da buna benzer bir nedenle en azından ipotek borcunu ödeyemediği için evini hem de çok ucuza satışa çıkarmak zorunda kalıyor. Öte yandan mülk sahibi olduğu için evini koruma güdüsü (!) onu greve çıkmaya zorluyor ve konut sahipliği son tahlilde işçi sınıfının savaşımını geriletici rol oynuyor.

Örneğin geçtiğimiz yıllarda Türkiye'de buna benzer bir öykü yaşandı. Burjuvazi mülkiyeti büyütme gereksiniminin bir parçası, olarak bankerler aracılığıyla büyük meblağlar toplamıştı. Vaadedilen astronomik faizler, halkın elinde ne var ne yok satıp bankerlere koşmasını sağlamıştı. O dönemde kiralık ev bulmak olanaksız sayılabilirdi. Herkes evini satışa çıkardığından, o dönemde ev fiyatlarındaki artış enflasyonun çok gerilerinde kalıyordu. Ucuza sattıkları evlerin parasını kaptığı gibi bankere koşan halkın faizlerini almak için gittiklerinde nelerle karşılaştıklarını biliyoruz. Büyük kesim parasını geri alamadı. Sonunda mahkeme kapılarından da eli boş döndüler. Bankerler işlevini bitirince burjuvazi tam da istediğini elde etmiş olarak, halka "daha da güzel güvenceler" vaadederek o defteri kapadı.

Kısacası, burjuvazinin işçileri ev sahibi yapma istemi onun işçilerin yaşam koşullarını iyileştirme, barınma sorunlarını çözme veya buna benzer niyetlerinden kaynaklanmıyor. Hangi amaçla olduğunu Engels çok güzel dile getiriyor:

> "Burada açıkça görmekteyiz ki, önceki tarihsel aşamada işçilerin görece refahlarının tabanı olan şey, yani tarımın ve endüstrinin içiçeliği, ev, bahçe ve tarla sahipliği, bir barınağa sahip olmanın verdiği güvence, bugün, büyük ölçekli endüstrinin egemenliğinde, yalnızca işçiye en kötü engeli oluşturmakla kalmıyor, bütün işçi sınıfı için en büyük şanssızlık, ücretlerin eşi görülmedik biçimde normal düzeyin altına itilmesinin ve üstelik yalnızca ayrı yörelerde ve işkollarında değil, bütün ülkede böyle olmasının tabanı durumuna geliyor." (F. Engels, *agy,* s.13)

Burjuvazi işçi sınıfını ev sahibi yapmak istiyorsa bunun nedeni, işçi sınıfının savaşımını, dolayısıyla yaşamını da geriletmektir. İşçinin savaşarak kazanacağı, konut *sahibi* olarak kazanacağından fersah fersah ötededir!

Burjuvazi halkı nasıl konut sahibi yapacak?

Kapitalist toplumda, konut sorununun, hiçbiri de gerçek çözüm olmayan üç çözüm yolu vardır: Kooperatifler, özel teşebbüs, devlet yardımı.

Kooperatifler

Yapı kooperatifleri yaklaşık 100 yıl kadar önce İngiltere'de ortaya çıktılar. Bu şöyle oluyordu. Daha çok bir birahane sahibinin girişimiyle, birkaç dükkan sahibi, zanaatkar ve aristokrat işçi biraraya geliyordu. Tedarik edilen parayla bir arazi satın alınıp üstüne olabilen en çok sayıda ev yaptırılıyordu. Varlıklı üyelerin kredileri, haftalık kesenekler, oradan buradan alınan krediler araziyi satın almayı ve inşaat giderlerinin haftalık maliyetini karşılıyordu. İsteyen üye kurayla evini seçer ve yıllarca kooperatife faiz ve kira ödeyerek evini "satın" alırdı. Geriye kalan evler ya kiraya verilir ya da satılırdı.

Kooperatifin yaptığı iş kâr getirirse bu zaman zaman üyeler arasında paylaşılırdı. Genel kural olarak bu kooperatifler daha baştan gelirleri iyi-kötü artış gösteren kesime yönelikti. Arada bir aristokrat işçiler de bunlara üye olurdu. Dolayısıyla bu şirketler daha çıkışlarında spekülatif bir doğaya sahipti.

Şimdi Türkiye'de inşaat kooperatifleri ile ilgili kısa bir bilgi dökümünü aktaralım:

> "Yapılan resmi açıklamalara göre Türkiye'de inşaat kooperatifleri olarak tescil edilmiş ve kredi için başvurmuş 4.200 kooperatif var. Bunların toplam üye sayısı ise 285.000.
>
> "Bunlardan 65 bin üyesi bulunan 1.200 kooperatif İmar-İskan Bakanlığı aracılığı ile Emlak Kredi Bankası'na başvurmuş ve bir miktar kredi almış. İnşaata geçilmiş, bir yandan da ortaklardan paylarına düşen miktarlar tahsil edilmeye başlanmış. Fakat inşaat maliyetlerinin yüksekliği ve daha da önemlisi ilgili bankanın inşaat kredileri fonunun yetersizliği nedeniyle bir süre sonra krediler kesilmiş ve inşaat yarım kalmış.
>
> "Toplu Konut Kurulu önce bu durumdaki kooperatiflere yardım elini uzattı. Haziran ayı başlangıcında bu kooperatiflere 8 milyar lira kredi aktarıldığı biliniyor.
>
> "Diğer 220 bin üyeli 3 bin kooperatif ise kuruluşunu yapmış, arsasını almış, bir miktar da inşaat yapmış fakat kredileri açılmadığı için yarım kalmış. Yıllardır bu durumda bekleyen bu kooperatiflerin 220 bin üyesi bir yandan yüksek kiralar ödüyor, bir yandan da artan inşaat maliyetleri karşısında daha önce ödemeyi vaad ettikleri miktarları arttırmak durumunda kalıyorlar. Toplu Konut Kurulu kısa zamanda bu kooperatiflere de eğilmek zorunda." *(Milliyet,* 20.6.1984)

285 bin üyenin yüzde 22'si, yani 65 bini "iyi durum"da! Yani büyük bir kısmını gelirleri sürekli düşen emekçilerin oluşturduğu bu kooperatifler, maliyet yükselmesi vb. derken yıllardır para döktüğü halde henüz konutları tamamlayamamış ve bir miktar daha kredi verilmiş. Bu krediyle de konutların tamamlanması çok uzak bir olasılıktır. Daha kötü durumda olan ve kooperatif üyelerinin yüzde 78'ini oluşturan kesim ise daha henüz kredi alamamış. Bu konudaki "gerçekler"i burjuvazinin kendi basınından bir örnekle sürdürelim. *Hürriyet*'te "Yapı kooperatifleri iflasın eşiğinde" başlıklı bir yazıda şunlar sıralanıyor:

> "— İnşaat maliyetlerinin artması, sosyal sigortalar kurumunun 2 yıldır kredi vermemesi, yüzlerce işçi ve yapı kooperatiflerini krize soktu.
>
> "— Mali kriz kredi yetersizliği ve maliyet artışı nedeniyle 1976 yılında 316 bin liraya çıkacağı hesaplanan bir sosyal meskenin maliyeti bugün 1.5 milyon lira.
>
> "— Kendi imkanlarıyla ayakta durmaya çalışan kooperatifler, üyelerinden ek olarak büyük meblağlar isteyince bu kez üyeler ödeme güçlüğüne düştü.
>
> "— İstanbul içi ve dışında kredi talebinde bulunmuş 210 kooperatiften sadece ikisi kredi almış.
>
> "— Bir işçi '8 yılda biz bittik, evler bitmedi' diyor." *(Hürriyet,* 22.3.1984)

Yankı dergisinin Mayıs 1983 sayısında ise Timse Genel Başkanı Sarı, teslim edilen her 3 konuttan yalnızca birinin pürüzsüz olduğunu söyleyerek kooperatiflerin başarısızlığını itiraf ediyor.

Evet, kapitalist toplumdaki çözüm yollarından biri olan kooperatifler böylece suya düşüyor. Ancak burjuvazinin sözcülerinin bu denli açıklıkla "itiraflar"da bulunması yapı kooperatiflerinin gerçekte çözüm olmadığı için değil, emekçi kesimler için daha büyük bir çözümsüzlük getiren ve ama burjuvazi için daha kârlı olan özel inşaat sektörünü çözüm olarak sunacağındandır. Şimdi burjuvazinin bu çözümüne bakalım.

Özel teşebbüs

Baştan inşaat şirketi olarak kurulup, daha sonra holdingleşen ENKA gurubuyla ilgili bir habere göz atalım:

> "ENKA gurubunun 1983 yılı cirosu 244 milyar lira oldu.
>
> "ENKA Holding Yatırım AŞ Genel Kurulu'nda yüzde 80 kâr dağıtılması kararlaştırıldı. ENKA Holding'in 1983 yılı kârı 1 milyar 130 milyon TL oldu. 2 milyar 642 milyon liralık iştirakı bulunan ENKA Holding, bu iştiraklerinden 1 milyar 37 milyon lira gelir elde etti. Genel kurulda bir konuşma yapan Sarık Tara ENKA'nın başarısının dinamik yapısından, yönetim şeklinden ve insan sevgisinden kaynaklandığını söyledi.
>
> "ENKA'nın gurup cirosu 1983 yılında yüzde 95 artışla 244 milyar lira oldu. Yurda getirilen dövizlerin 312 milyon doları ihracattan, geri kalanı inşaat ve mühendislik hizmetlerinden kaynaklandı. Topluluk kârı 7 milyar liranın üzerinde bulunuyor" *(Tercüman,* 2.4.1984)

Özel sektörde, kapitalistin kârını ilgilendirdiği kadarıyla durum hiç de fena değildir. Konut sorununu "çözmek" için en başa alınan özel sektörün canlandırılması, kapitalistlerin daha büyük kârlar etmesinin yanısıra daha çok konutun yapılmasını getirecektir. Ancak bu yapılanın konut açığını kapamaktan çok uzak olması bir yana, genel olarak konut sorunundan etkilenen kesime yönelik olmadığı ortadadır. Örneğin, asgari ücret alan bir işçinin küçük bir konutta oturabilmesi için ayda en az 10 bin lira gerekiyor. Asgari ücretin ne olduğunu düşünürsek, durumun vehameti ortadadır. Kaldı ki bu yapılan konutların, sağlam mı, yoksa her an insanın başına yıkılabilecek cinsten mi olduğu da ayrı bir tartışma konusudur.

Şimdi *Hürriyet*'ten bazı verilere bakalım:

> "Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü denetimi:
>
> "1983 yılı içinde yapılan denetim, tüm inşaatlarda kullanılan malzemelerin yüzde 85'inin bozuk, kalitesiz ve hatalı, 8 ilde yapılan denetim, 187 fabrikadan 172'sinin kalitesiz mal ürettiği, yapı malzemelerinin inşaat yatırımları içindeki payının yüzde 60'ı olduğu, toplam yatırımlar içinde yapı malzemesi yatırımının yüzde 35, yapı malzemesi üreten fabrika ve tesis sayısının 3 bin, toplam üretim içinde 600 milyar liralık payı olduğu, yapı malzemelerinin sadece yüzde 15'inin kullanılır durumda olduğunu göstermiştir."

Özel sektörün konut sorununun "çözümü"ne ilişkin "katkısı" konusunda örnekler çoğaltılabilir. Ancak tüm bu örnekler ortak bir yönü vurgulamaktadır:

> "Bütün bu örnekler gerçekte neyi gösteriyor? Tüm sağlık koşulları ayaklar altına alınmadan bile kapitalistler açısından işçi konutlarının inşası kârlı oluyor. Fakat bu hiçbir zaman inkar edilmiyordu, bunu zaten çoktandır biliyoruz. Eğer rasyonel olarak yönlendirilirse, varolan bir ihtiyacı tatmin eden her kapitalist yatırım kârlıdır. *Ama sorun, tamamen konut açığının, buna karşın niçin hâlâ aynen sürdüğü,* kapitalistlerin buna karşın niçin işçiler için yeterli sayıda ve sağlıklı konutlar sağlamadığıdır." (F. Engels, *agy*, s.58-59)
>
> "Kapitalistlerin işçi konutlarına şimdikinden fazla yatırım yapmamalarının nedeni, lüks konutların, sahiplerine daha fazla kâr getirmesindendir." (F. Engels, *agy*, s.57)

Devlet yardımı

Konut sorununun özellikle ve bizzat devlet tarafından çözülmesi gerektiği görüşü, burjuvazi tarafından toplumda oldukça yaygın propagandası yapılan görüşlerden biridir. "Devlet bu işe ağırlığını koysun" diyen kesim, "devlet bu işi yasalarıyla güvence altına almıştır, daha da almalıdır" diyor. 1982 Anayasası'nın 57. maddesi şöyledir:

> "Devlet, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeten bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler."

Oysa burjuvazinin kendi verdiği rakamlara bile bakıldığında görülür ki devlet bütçesinden konut için ayrılması gereken miktarla, ayrıldığını iddia ettikleri miktar arasında büyük fark vardır:

> "Toplu Konut Yasası'na göre, bu fona ayrılması gereken tutar 127 milyar 945 milyon liraydı. Kaba bir hesapla bu para ile, 2 milyon lira maliyeti, 63.973 adet konut yapılabilirdi. Ancak, yasanın bu açık emrine karşın, 1983 yılı bütçesine sadece 20 milyar lira ödenek konuluyordu (olması gerekenin altıda biri kadar). 1982 yılı bütçesinde de 90 milyar liralık ödenek konmuş olmasına karşın, sadece 3 milyar lira ödeme yapılıyordu."

"Konut açığını kapatmak ve sağlıklı kentleşmeyi gerçekleştirmek amacıyla" çıkarılan ve yürürlüğe giren 2985 sayılı yasayı işletecek tüzük ve yönetmelik yayınlandığında burjuva basınında olaylar yükseldi: "Konut fonu paramparça. Fondan 9 yere kaynak aktarılacak ve kala kala ancak dörtte biri konutlara verilecek." *(Milliyet*, 12.7.1984)

OYAK Kurulutaş Holding Genel Müdürü Tali Köprülü şöyle söylüyordu:

> "Örneğin 5. pay odağı (turizm alt yapı yatırımları) için kaynak alınması öngörülüyor. Buna göre, İstanbul Bebek'te yapılması olası bir yat limanı fonda birikecek paranın tamamını götürebilir."

Konuttan yat limanına! Bu yönetmeliğe göre, fonda 100 milyar lira toplandığını varsaydığımızda, bunun 50 milyar lirası, yani yüzde 50'si faiz subvansiyonuna, bankaların istediği komisyon yüzde 1 oranında ise, 1 milyar lira buraya, 24 milyar lira arsa temini ve projelendirmesine, ve geri kalan 25 milyar lira da konut kredisine verilecek.

Konut fonuyla ilgili örnek burjuvazinin kendi düzenini sürdürmek için toplumsal acılardan ve sorunlardan ne denli yararlandığını gösteriyor.

Devlet yardımının kapitalist toplumda ne anlama geldiğini şu sözler çok güzel yanıtlıyor:

> "Çok açıktır ki, varolan devlet, konut sorununu çözmeye ne yetenekli, ne de isteklidir. Devlet, varlıklı sınıfların, mülk sahiplerinin ve kapitalistlerin sömürülen sınıflara, köylülüğe ve proletaryaya karşı örgütlenmiş kollektif gücünden başka birşey değildir. Tekil kapitalistlerin (ve burada sadece bunlar söz konusudur çünkü bu durumda toprak sahibi de temel olarak kapitalist gibi davranır) istemediğini, devlet de istemez. Bu nedenle, eğer *tekil* kapitalist konut açığı konusunda müteessir oluyor fakat en korkunç sonuçlarını yüzeysel olarak hafifletmek için bile birşey yapmıyorsa, o zaman *kollektif* kapitalist, devlet de daha fazla birşey yapmayacaktır. En fazla, artık alışılagelmiş olan yüzeysel, sorun hafifletici önlemlerin her yerde aynı şekilde yürütülmesini gözleyecektir." (F. Engels, *agy*, s.67)

Burjuva "çözüm" suya düştü

Türkiye'de burjuvazi, kooperatifler, özel sektör ve devlet sayesinde konut sorununu "çözdükten" sonra artık geriye bir tek konu kaldı! Yapılacak evler kaç metrekare olmalı? Bu konuda da epey tartışma sürdükten sonra en çok rağbet gören görüş evlerin 40-60 metrekare olmasıydı. Bazıları ise bu noktada patlayıverdi. Bu konut kıtlığında bu kadar müsriflik de fazlaydı canım! Örneğin Adana Belediye Başkanı şöyle diyordu:

> "30 metrekarelik konutlara karşı çıkanlar Türkiye'de barınma sorununu bilmiyor. Ülkemizde tek odada barınan ailelerin yüzde kaç olduğu araştırmalardan uzak tutulmamalıdır. Gecekondu olgusunu düzenli kentleşmeye dönüştürelim. Bir oda bir tuvalet yapana da ruhsat verelim. Biz vermesek de onlar yapıyor zaten." *(Milliyet*, 15.5.1984)

Bakın Engels, burjuvazinin konut sorununa getirdiği "çözüm" için ne diyor:

> "Böylece kendi itiraflarıyla burjuvazinin konut sorununa getirdiği çözüm suya düştü — suya düşmesini ise *kırla kent arasındaki çelişkiye* borçludur. Ve biz de bununla beraber sorunun çekirdeğine ulaştık. Konut sorunu, ancak bugünkü kapitalist toplum tarafından en yüksek noktaya ulaştırılmış olan kır-kent çelişkisinin yok edilmesine doğru bir başlangıç için toplum yeterince değişikliğe uğradığı zaman çözülebilir. Bu çelişkiyi çözebilmek şöyle dursun, tam tersi onu günden güne arttırmaya kapitalist toplumun eli mahkumdur. ... Toplumsal sorunun çözümünü beraberinde getiren konut sorununun çözümü değildir, tam tersine sosyal sorunun çözümüyle, yani kapitalist üretim biçiminin yok edilmesiyle, konut sorununun çözümü olanaklı kılınır. Hem konut sorununu çözmek, hem de büyük modern kentleri muhafaza etmeyi istemek saçmalıktır. Gelgelelim büyük modern kentler kapitalist üretim biçiminin yok edilmesiyle ortadan kalkacaktır ve bu bir kez olmaya başladı mı, artık tartışılacak olan, işçiye kendi küçük evini sağlamaktan çok başka konular olacaktır. (F. Engels, *agy*, s.50)

Konuyu şimdilik burada bırakalım. Genel olarak konut sorununun, özel olarak Türkiye'de konut sorununun daha çok yönleri vardır. Bunlara başka bir yazıda değineceğiz.

Yeni dönemin izleri yaşamın her alanında gözleniyor

Yoldaşlar,
Canlanan siyasal ortam toplumun tüm katmanlarının günlük ilişkilerinde, aile sohbetlerinden tutun da insanların kendi çevrelerini oluşturmada gösterdikleri seçmeciliğe dek her yerde kendini gösteriyor.

Örneğin insanlar birkaç yıldır bir zorunluluk olarak ziyaret ettikleri bazı akrabalarıyla ilişkilerini, bu akrabaları gerici, faşist oldukları nedeniyle kesiyorlar. Siyasi görüşlerdeki çelişkiler sonuçta akrabalar içi saflaşmaya kadar uzanıyor. Komşuluk ilişkilerinde insanlar birbirleriyle olan yakınlıklarını gayet net bir biçimde siyasal görüşlere göre belirliyorlar. Günlük gözlemlerimizden çıkardığımız bu sonuç kendi yaşamı konusunda bile her türlü söz hakkı elinden alınmış toplumun, artık birşeylere hayır diyebilmeyi istediğini çok güzel gösteriyor.

Yoldaşlar, yukarıda sözünü ettiğimiz gelişmeler yalnızca devrimciler arasında değil, toplumun herhangi bir kesimi içinde her gün yaşanıyor. İşçi sınıfı, alt tabanı değil de üst tabanı belirlemiş toplu sözleşmelerin sonucunu hiç merak etmeden, küfrederek bekliyor. Aylıkları 60-70 bin lira arasında olan emekçiler, memurlar günlük sohbetlerde bulmaca sorar gibi birbirlerine şu soruyu soruyorlar: "Asgari ücret alanlar nasıl *yaşayabiliyor?"*

İnsanlar bilinçsiz bir şekilde de olsa birşeylerin değişmesi gerektiğini kavrıyorlar. Her gün "ne yapmalı" sorusu çevresinde birbirleriyle tartışmalara giriyorlar. Bunları henüz kendi kendilerine yapıyorlar. Yılgınlık yerini yeni arayışlara bırakıyor. Bir örnek vereyim. Birkaç ay önce gördüğümde büyük açmazlar içinde olan, devrimci inançlarını kaybetmekle yüzyüze gelmiş bir arkadaşım dün bana şöyle dedi: "Biz kendi kendimizi korkutuyormuşuz. Bu ülkede devrim sanıldığı kadar uzak ve zor değil."

Ancak canlanan siyasal ortamın oluşturabileceği sonuçları bizim kadar burjuvazi de biliyor. O da hesaplarını yapıyor. İçine düştüğü çıkmazı belli etmemeye çabalıyor. Baskıları yoğunlaştırıyor. Ama halkın içten içe kaynamasından da o derece korkuyor.

Bizim önümüzde ise tehlikeli, ama siyasal alternatiflerimizi bu kendiliğinden oluşan muhalefet ortamıyla birleştirmeye elverişli bir dönem açılıyor.

Kemal Çağlar, Ankara

Halkta açık muhalefet tohumları hızla yeşeriyor

Sancağımızı daha bir gayretle yükseltelim

Bugün Türkiye'de hangi burjuva gazetesini okursak okuyalım, hepsinde zamlardan şikayet var. Kimilerinde, pazarda alışveriş yapan emekçilerin resimleri, kimilerinde boy boy fiyat etiketleri!

Cumhuriyet, Milliyet gibi gazetelerin köşe yazarları, Evren'in "yapıcı" muhalefet çağrısına uyarak "halkın üzerine yüklenmeyin sonra isyan ettirirsiniz" gibisinden "yapıcı" uyarılar yapıyorlar.

En büyük sendikal örgüt Türk-İş'in başı olan Şevket Yılmaz gibi sendika ağaları bile verilen ücret zamları konusunda yakınıyorlar ve "çıkabilecek istenmeyen olayları biz önleyemeyiz" diyorlar.

12 Eylül darbesinden bu yana geçen dört yıl gösterdi ki Türkiye'de burjuvazi sorunları çözmekten acizdir.

Finans kapital kâr hadlerini epey yükseltti. Bunu uyguladıkları çok yönlü baskı ile sağladılar. Ama kapasite kullanımı hâlâ %50'yi aşmış değil. Dış pazara açılma, bu yolla sömürü ağını başka pazarlara yayma işinde yaya kaldıkları, patladı patlayacak dedikleri ama bir türlü patlamayan ihracattan anlaşılıyor. Dış ticaret açığı hızla artmaya devam ediyor. Enflasyon düşürme hedefini Özal sürekli erteliyor. Dediğine bakılırsa, bu yıl enflasyonun %10'a düşmesi gerekirdi ama resmi ağızlar %60'lardan söz ediyor.

Bugün halk belki yığın eylemi düzeyinde açık bir tepki göstermiyor, ama artık insanlar tepkilerini, kahvede, otobüste, işyerlerinde açık açık dile getiriyorlar. Eskiden kulağa fısıldanan sözler bugün kahvelerde yüksek sesle söylenir oldu. Öyle görünüyor ki, halkın gün geçtikçe artan kiniyle güçlenen bir devrim fırtınası yavaştan ve derinden oluşuyor.

Tabii burjuvazi de boş durmuyor. Kukla partilerin "demokrasi oyunu" planladıkları gibi donuk yürümeyince, sahneye SODEP gibi partiler çıktı. Hükümete veryansın eden bu muhalefete basın da katılıyor. Ama bunlar da durumu kurtarmıyor. Şimdi de, üstü kapalı olarak esas sol muhalefet diyerek demokratik sol hareketi pazarlamaya başladılar. Halk üzerindeki insanlık dışı baskıları uzun süre sessiz kalarak onaylayan sosyal demokrasi, halktaki kıpırdanma üzerine 12 Eylül öncesi görevini yeniden yerine getirebilmek, kavgaya katılan halk güçlerinin devrimci harekete doğru yönelmesini önleyebilmek üzere sol alternatif adıyla yeniden boy gösteriyor.

12 Eylül öncesinde, oportünizmin büyük yardımıyla sosyal demokrasi, anti-faşist, demokrat ya da geri bilinç düzeyinde olanlara devrimci görünmeye çalıştı. Bu görünüş ve TKP resmi yönetiminin uyguladığı oportünist siyaset sayesinde, DİSK, TÖB-DER gibi önemli yığın örgütlerini bölmek ve pasifize etmek çabalarında büyük başarı sağladılar.

Ecevit'in 1978 seçimlerinde devrimcilere ilişkin olarak söylediği "atın bunları aranızdan" sözleri unutulmamalıdır. 1976 yılında işçi sınıfının yükselen savaşımı nedeniyle kurulamayan DGM'ler, 1978'de Ecevit eliyle gündeme geldi. Ecevit hükümetinin, Maraş olayları bahanesiyle sıkıyönetim ilan edip, MHP'ye nesnel olarak nasıl olanak yarattığını hatırlayalım. Sosyal demokrat iktidarlar, burjuva devletinin en güvenilir dayanağı olan orduyu pek düşünmüşlerdir. Subayların yaşam düzeyini yükseltmek için uğraşırken DİSK ve Türk-İş'e bağlı sendikaların kamu işletmelerinde yaptıkları sözleşmelerde nedense hiç "cömertlik" göstermemişlerdir. İşçi sınıfı bunları biliyor.

Ülkemizde devrimi görmek istiyorsak, sosyal demokrasiye ve oportünizme karşı ideolojik savaşın can alıcı önemini bir an bile akıldan çıkarmamak zorundayız. Harekete yeni katılan güçleri kalıcı olarak kazanmanın yolu buradan geçiyor. Öyle ise halk yığınlarını kucaklamak için Leninizmin kızıl sancağını daha bir gayretle yükseltelim.

S.K., Ankara

Gençlik çalışmalarından izlenimler

Yoldaşlar,
Uzun süre öğrenci gençlik arasında egemen olan siyasetten uzaklaşma, artık yavaştan bir yakınlaşmaya dönüşüyor. Bu çok sevindirici bir gelişme. Ancak bazı çevrelerde, içinde bir dolu pisliği de barındırıyor.

Bu çevrelerde insanlar öylesine bireycileştiler ki dünyanın odak merkezi olarak hep kendi "ben"lerini görüyorlar. Doğal olarak ortamı yorumlarken de bilimsel olamıyorlar.

Bugün ne yapmak gerektiği konusunda şunu öneriyorlar: "İyi bir aydın olmak, bol bol kitap okuyup her konuda bilgi sahibi olmak."

Kitap okumaya, bilgi sahibi olmaya karşı olduğumuz yok ama bu kişilere örgütlenme gerekliliğinden, yığınlarla bağlar kurmaktan söze ettik mi, disiplinli sıkı bir çalışma önerdik mi bizi "eskiden kalma keskinlikle" suçluyorlar. Aslında bu yaklaşımları, bireysel olarak net tavır almaktan duydukları korkunun tüm anlayışlarına nasıl yansıdığına bir örnektir.

Başka bazı kesimler ise korkuyu almaya başladıklarından devrimin zorunluluğu konusunda söylevler vermeye başladılar.

Kurdukları küçük guruplarda roman, şiir, sinema ve de bireyin varlığı üzerine tartışmalar yapan bu insanlar, son günlerde ilgi alanları içine örneğin toplu sözleşme vb. konuları da dahil etmeye başladılar. Ama hiçbir zaman diğerleri kadar önem taşımayacak bir biçimde!

Geçenlerde konuştuğum bu çevrelerden bir arkadaşın insanlar konusunda yaptığı bir ayrım dikkatimi çekti. Bazı insanlar için "kaliteli" deyimini kullanırken büyük bir çoğunluk için "işe yaramaz" deyimini kullanıyordu. "Kaliteli" insanlar sınıfına soktuğu insanların ortak yanı edebiyat ve sanatla ilgilenmek, çok kitap okumak ve herşeye "eleştirisel" yaklaşabilmekti.

Evet, şimdilik kendi dünyalarında yuvarlanıp giden bu arkadaşlar için bu kadar söz yeter. Önemli olan onların kendilerini ifade ediş biçimi değil, bizim onları nasıl değerlendirdiğimizdir. Herşeyden önce bu insanların konumunu ülkede derinleşen ekonomik, toplumsal bunalımdan, kızışmaya yüz tutan siyasal ortamdan soyutlamamak gerekli. Kendileri farkında olsalar da olmasalar da onlar da bunlardan nasiplerini yeterince alıyorlar. Onlara da kendi sorunlarından yola çıkarak yaklaşabilmek olanaklı. Öğrenci olma konumundan olsun, sanatsever olma konumundan olsun, nereden olursa olsun sorunlarının çözümünün Türkiye'de ancak devrimle olanaklı olduğunu adım adım gösterebilmek, onları demokrasi kavgasına çekmek gerek. Ama asıl yapmamız gereken kuşkusuz, ülkedeki hareketlenmeyi mütevazi sıcak gülücüklerle karşılayan yepyeni öğrenci arkadaşlara yönelmektir.

Leyla Sarp, Ankara

Geri dönüşü teşvik yasası ne anlama geliyor

Yoldaşlar,
Dünyada kapitalizmin krizi ne zaman derinleşse burjuva hükümetler krizin yükünü işçi ve emekçilere yükleyerek düzene istikrar sağlama çabalarını yoğunlaştırırlar. Ama amaçlarına ulaşmaları her geçen gün biraz daha zorlaşıyor. Çünkü işçi ve emekçiler düzenin hastalıklarından kendilerinin değil kapitalizmin sorumlu olduğunun her gün daha fazla bilincine erişiyorlar.

Fransa'da da bunun örneklerini yaşadık. Tarih boyunca işçi sınıfının çetin kavgalarına şahit olmuş bir ülke olan Fransa geçtiğimiz yıl çelik işçilerinin Metz'den Paris'e yürüyüşünü, Citroen işçilerinin 40 gün süren grevlerini, Talbot işçilerinin direnişlerini yaşadı. Tüm bunlar yerli-yabancı tüm işçilerin krizin yükünü taşımak istemediklerini gösteriyor.

Biliyoruz, burjuvazi bir yandan havuç politikası izlerken öte yandan sopa politikası izlemeyi ihmal etmiyor. Gerek Citroen, gerekse Talbot grevlerinde bunları özellikle yabancı işçiler yaşadı ve gördü.

Bu grevlerin sonunda şu ya da bu şekilde anlaşmaya varıldı. Ama bu kavganın ertelenmesinden başka bir anlama gelmez. Çünkü kapitalizm altında fabrikaların modernleştirilmesi yığınsal işten çıkarmalar demektir. İster Fransız ister yabancı olsun tüm işçi sınıfının işten çıkarmalar karşısında işgününün kısaltılması istemini öne sürmeleri gerekir.

İşten çıkarmalar özellikle yabancı işçiler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Hükümetin geri dönüşe primli teşvik yasası da bunu gösteriyor. Hükümet bu politikayla bir taşla iki kuş vurmak istiyor. Bir yandan işçileri bölerek Fransız işçilerin öfkesinden kurtulmak istiyor. Öte yandan yıllarca kelimenin tam anlamıyla limon gibi sıkılmış, sömürülmüş ancak giderek sosyal fonlara daha fazla yük olmaya başlamış eski yabancı işçilerden kurtulmak istiyor. Bu arada Fransa'da işsiz sayısının 2 milyon 300 bine ulaşmış olduğunu da hatırlatalım.

Çıkarılmış olan primli geri dönüş yasasının birinci maddesi, bu yasadan yararlanabilmek için altı aydan fazla kendi isteği dışında işsiz kalmış olma koşulunu getiriyor. Böylece 20 bin franklık primi alabilmek için işten atılmış olmak gerekiyor. Kendi isteğiyle dönmek isteyenler ise patronlarıyla varacakları bir anlaşma sonucu belli bir para alarak dönebiliyorlar.

Bu yasayla verileceği saptanmış olan para, işçinin 6 aylık işsizlik parasını ancak karşılıyor. Bu parayı bile birçok koşula bağlı olarak veriyorlar. Bu koşulların bir bölümünün Türkiye, bir bölümünün Fransız burjuvazisinin istemi olduğu anlaşılıyor.

Örneğin ülkesine dönmek isteyen işçi, orada tarım ya da ticaretle uğraşacağını belgelemek zorundadır. Ve işçinin eline geçecek olan 20 bin frank Türkiye'de Türk lirası olarak ödenecektir. Eğer işçi Fransa'da iş aleti vb. şeyler almak isterse para Fransa'da frank olarak ödenebiliyor.

Bakmayın siz Babıali basınının Fransa'ya Ermeni sorunundan dolayı ateş püskürdüğüne, çıkarları birleşince ne de güzel dayanışıyorlar. Biz yerli ve yabancı işçiler bundan ders çıkarmak zorundayız.

Ali Kavak, Paris

8. ÖZVERİ TAARRUZU

Partimiz bu özveri taarruzundan da güçlenerek çıkacaktır.
Özveri taarruzlarını başaranlar yarınların kurucularıdır.

Devrim için özveri, özveri için ileri

Değerli Yoldaşlar,
Yeni bir taarruz dönemine başladık. Bu benim katıldığım 4. taarruz oluyor. Her yaz taarruzu benim için bir okul oldu. Partimizde çalışmak, komünizm mücadelesi zaten bir okuldur. Taarruzlarımız bu genel içinde özel bir eğitim işlevi görüyor.

İnsan önce birşeylerin değişmesi gerektiğini görüyor. Marksizm-Leninizmi öğrenmeye başlıyor. Giriyor devrimci mücadelenin içine. Zaman geçiyor ve dönüp bakıyor. Ne yaptı, ne yapmadı? Teoride savunduğu doğrularla onları hayata geçirişi arasında bir tutarlılık var mı ve ne düzeyde? Ya kendini ne kadar, nasıl ve ne için değiştirmiş? Taarruz dönemlerinde hepimiz bu hesaplaşmayı bilinçli ya da bilinçsiz yapıyoruz. Kişi, savunduğu doğrular, yaptığı çalışmalar doğrultusunda kendini değiştiremiyorsa tıkanır kalır. Bu yol uzun ve zor bir yol. Ama insanın insan olma bilincine vardığı oranda da onurlu. Bu yolda başarıyla yürümemizde partimiz belirleyici rol oynuyor.

Özveri taarruzlarımız partilinin kendisini, partinin kadrolarını sınadığı, tanıdığı, eğittiği bir dönem oluyor. Taarruzdan başarılı çıkan partili görevleri, sorumlulukları ve yaptığı mücadelenin biraz daha bilincine varıyor. Kendine bakıyor ve o tarihsel görevi yerine getirebilmek için neleri değiştirmesi gerektiğini görüyor. Yeni toplum ve yeni insanı yaratmada taarruzlarımızın ne güzel bir işlevi var.

Kendini bir yana partiyi bir yana koyup partisine karşıdan bakanların taarruz dönemlerindeki dökülüşlerinden ne çok şey öğrendim. Partisiyle bütünleşmiş yoldaşlarım bana daha önce hiç bilmediğim ne çokşey öğretti. Ve bu öğrendiklerimle kendimde ne çok değişmesi gereken yan gördüm.

Bu özveri taarruzumuzda örgütsel olarak saptanmış hedeflerin yanında ben de kendime bir özel hedef koydum. Gazetemize yazı yazma görevi en aksattığım görevlerden biridir. Ve bu görevimi aksatmak beni çok huzursuz eder. Bu taarruz döneminde bu yanlışımı gidereceğim. Lenin'in *Vperyod*'u çıkardığı dönemde yazdığı iki yazıyı okudum. Beni çok etkiledi. Ve yazı yazma görevimi aksatışımın ne büyük bir eksik olduğunu hatırlattı. Taarruzda koyduğum kişisel hedefimi de başarıyla yerine getireceğime inanıyorum.

Partimiz bu özveri taarrruzundan da güçlenerek çıkacaktır. Özveri taarruzlarını başaranlar yarınların kurucularıdır.

Gün-Tel, Ankara

Disiplin ve özveri okulumuz taarruzumuz

Değerli Yoldaşlar,
Sekizinci Özveri Taarruzu'na başladığımız bu günler, ülkemizde toplumsal, siyasal koşulların hızlı bir değişim içinde olması nedeniyle ayrı bir önem taşıyor. Toplumsal muhalefetin her geçen gün arttığı, yığınların kıpırdanmaya başladığı bugünlerde bizler için de çalışma olanak ve alanları genişliyor. Bu olumlu olduğu kadar tehlikeyi de içinde barındıran bir gelişme. Olanaklar artıyor ama baskı olanca şiddetiyle sürüyor. Ancak bu tehlikeyi en aza indirmek gene bize bağlı birşey.

Örgütsel ve bireysel disiplinimizi çelikleştirebilir, değişen yaşam karşısında izleyeceğimiz siyasetin ilkelerini doğru kavrayabilir ve yığınlarla canlı, sağlam bağlar kurmayı başarabilirsek geleceği bizler kurabiliriz. Disiplinsizliğin, düzensizliği doğurabileceği tehlikeleri ancak böyle en aza indirebiliriz.

Bunlar sürekli yinelediğimiz doğrular. Ancak bunları ne ölçüde kavradığımızın göstergesi, bu doğruları somut yaşam içinde kullanıp kullanmadığımızdır.
Her yıl yaptığımız özveri taarruzlarının bu anlamda iyi bir deneyim okulu olduğuna inanıyorum.

Biz öğrenci gençler için özveri taarruzlarının ayrı bir önemi var. Genciz, başımızda bazen kavak yelleri esiyor. Çoğu zaman anti-demokratik uygulamalara karşı çıkarken disiplinin özüne de karşı çıkmaya savrulabiliyoruz. Örneğin derse devam konusu. Dersine devam etmeyen öğrenciye hangi düzen altında öğrenci denilebilir?

İşte bizler taarruzumuzu bu açıdan da değerlendirmeliyiz. Önümüzdeki on haftayı komünist disiplinin, gönüllü ama en sıkı disiplinin, emek üretkenliğinin, devrimci özverinin öğrenildiği bir okul yapmalıyız. Birey olarak kendimize çeki düzen vermek, eksiklerimizi gidermek, hatalarımızı düzeltmek için çalışmak özveri taarruzlarımızın bir parçasıdır.

Yoldaşlar, tüm bunların ışığında taarruz süresince daha yoğun çalışacağız. Hedefimiz 8. Özveri Taarruzu'muzun sonunda hem örgütümüzü, hem kendimizi bir üst düzeye çıkarmaktır. Türkiye'de özellikle öğrenciler için iş bulmak büyük bir sorun. Ancak özel ders verme vb. olanakları sonuna kadar zorlayacağız. Saptadığımız parasal hedefe mutlaka ulaşmanın yanında ideolojik eğitim, her hafta gazetemize mektup yazma, düzenli çalışma, ilişkilerimizi yeniden gözden geçirme gibi hedefler koyduk. Ayrıca güvenlikli çalışma konusunda ne durumda olduğumuzu, daha neler yapmamız, yaratmamız gerektiğini de değerlendireceğiz.

Bütün bu hedefleri, gerçekleştirmeyi gerçekten çok istediğimiz için gerçekleştireceğimize inanıyorum. Bütün yoldaşlara taarruzda başarılar dilerim.

Leyla Sarp, Ankara

Kafamda oluşan sorulardan özveri taarruzuna

Saygıdeğer Yoldaşlar,
Ben orta halli bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmişim. Altı kardeşten sadece ben lise öğrenimini zar zor tamamlayabildim. Evlendikten sonra da geçim sıkıntısını eşimle birlikte omuzlarımızda taşıdığımızdan, kafama öyle sorular takılıyordu ki yanıtlayamıyordum. Bu sorular evlenmeden önce de aklıma geliyordu. Ama ailem gerici bir aile olduğundan ve daha önemlisi benim "akşama ne yiyeceğiz" diye bir sıkıntım olmadığı için boşveriyordum.

Kafamdaki sorulara yanıt bulmaya çalışırken zamanla hepsi bir bir çözülmeye başladı. İşçilerin sırtından para kazanıp binbirgece masallarındaki gibi yaşayanların olduğunu gördüm. Evlerine temizlik için gelen gecekondulu kadınlara insanlık dışı muamelenin yanısıra verdikleri ücretin karılarının konken partilerinde kaybettiklerinin yüzde biri bile olmadığı bir toplumda yaşadığımı gördüm. Bunun yanında komşu ya da çok yakından tanıdığım işçi arkadaşların en ufak bir bahaneden Emniyet'e götürülüp, günlerce işkence edildikten sonra bırakıldıklarına, bu arada çoluk çocuklarının ortada perişan kaldıklarına tanık oldum.

Başımdan geçen daha birçok olaydan sonra ve bütün emekçileri etkileyen ekonomik bunalımın bizi de kasıp kavurması sonucu ben de doğruyu yanlışı anlamak için okumaya karar verdim. Kapitalist düzeni yıkabilmek, sömürüyü ortadan kaldırabilmek için tüm biz kadınların devrime çok büyük katkılarda bulunacağımıza inanıyorum. Şu anda *İşçinin Sesi*'nin yayınlarını bulup okuyorum. Yalnız ilk anlarda okuyup anlamakta güçlükler çektim. Ama okudukça daha iyi anlıyorum ve daha da iyi anlayacağımdan eminim.

Sizlere ilginç bir anımı anlatmak istiyorum. Bir gün işlerimizi bitirdikten sonra gazetemizi elime aldım okuyorum. Bu arada ufak kızım kendisiyle ilgilenmediğimi görünce dışarıya çıktı. Komşuların "annen ne yapıyor" şeklindeki sorularına "kitap okuyor" yanıtını vermiş. Dışarıya çıktığımda, "bak kızın kitap okuduğunu söylüyor, dantel örmek, elişi yapmak dururken kitap okumak niye" diye sordular. Bunu yazmamın nedeni, kadınlarımızın büyük sorunlarla karşı karşıya oldukları halde, çoğunluğunun bütün gün dantel örmek, elişi yapmak ve sorunları çözmeye yönelik olmayan konularda konuşarak vakit geçirdiklerini anlatmaktır. Bunu değiştirmeliyiz.

Ben de şu anda Özveri Taarruzuna katılabilmek için gündüzleri dantel örüyorum. Geceleri de gazete okuyarak kendimi eğitmeye çalışıyorum. Ördüğüm dantellerden kazanacağım parayı Özveri Taarruzu'na katkı olarak vereceğim. Saygılarımla.

H.Bayraktar, Ankara

Taarruzu hedefleri aşarak başaracağız

Geleneksel, yeni adıyla Özveri Taarruzu'muzun sekizincisi 10 Eylül günü başladı. 10 Eylül Türkiye işçi sınıfı ve komünist hareketi için çok önemli ve anlamlı bir gündür. 64 yıl önce, 10 Eylül 1920'de, Türkiye Komünist Partisi, yüce Lenin'in önderliğindeki Komünist Enternasyonal'in yardımıyla Mustafa Suphi ve diğer yoldaşlarımızca kuruldu. Bugün biz, onların hem mirası hem mirasçısıyız. Onlardan devraldığımız kızıl sancağı onurla yükseklerde taşıyor, tüm özverimizle savaşıyoruz.

Özveri taarruzuna İsviçre'de de başladık. Hazırlık çalışmaları bir ay öncesinden başladı. Zürih, Cenevre, Basel gibi bazı kentlerde geniş katılımlı hazırlık toplantıları yaptık. Özveri anlayışımızı, taarruzumuzun önemini, içeriğini ve getireceği kazanımları tartıştık. Önceki taarruzlara katılan yoldaşlarımız anılarını anlattılar. Geçmiş çalışmalarımızdan dersler çıkararak taarruzumuzun başarıya ulaşması için neler yapmamız gerektiğini saptadık. Görevlerimizi belirledik. İdeolojik, örgütsel, parasal hedeflerimizi belirledik.

İdeolojik açıdan kendimizi geliştirmek için taarruz boyunca eğitim çalışmalarını yoğunlaştırmayı kararlaştırdık. Birçok yoldaş kendine kişisel hedef de saptadı. Kimimiz bir konuda derinlemesine araştırma yapmayı, kimimiz bir kitabı not alarak okumayı, kimimiz de bir devrimci romanı bitirmeyi hedefledik.

Teorik yetkinliğimizi ancak pratik siyasal çalışmalarla bütünleştirerek geliştirebiliriz. Bu bilinçle, örgütümüzü nitel ve nicel açıdan büyütmeyi bu yılki taarruzun bir başka hedefi olarak saptadık. Yığın çalışmasına daha çok ağırlık verecek, konuk ve kaçak işçilerin, ilticacıların, öğrencilerin, gençlerin ve kadınların somut sorunlarından kalkarak devrimci çalışmamızı sürdüreceğiz. Herkes yığın ilişkilerini geliştirmek için kendisine hedefler saptadı. Bu hedefleri aşarak gerçekleştireceğiz.

Parasal hedeflerimizi de belirledik. Bu yılki hedefimiz geçen yıldan yüzde 50 fazla olarak saptandı. Katılanların sayısında ise şimdiden yüzde 50'nin üstünde bir artış var. Kimi yoldaşlarımız birer maaşlarını, kimi yoldaşlarımız ise her gün bir saatlik kazancını taahhüt etti. Bazı kadın yoldaşlarımız kendi yaptıkları elişlerini, çeyizliklerini satarak katkıda bulunmayı üstlendi. Şimdi herkes koyduğu hedefi gerçekleştirme hırsıyla kolları sıvadı, harıl harıl çalışıyor.

8. Özveri Taarruzu'muza başladığımız bugünlerde Türkiye'deki hava da bir başka hava. Sıcak, zorlu savaş günleri yaklaşıyor. Elimizi çabuk tutalım, bu savaşa hazırlıklı girelim. Taarruzumuz bu savaşa hazırlıkta çok önemli bir eylemimizdir. Bu durumu en iyi şekilde değerlendirelim. Tüm enerjimizi seferber edelim. Sarsılmaz inanç ve komünist bilincimizle devrimci özverinin gereklerini üstün başarıyla yerine getirelim.

M.İ., İsviçre

Bu taarruzdan da alnımızın akıyla çıkacağız

Hoş geldin 8. Taarruz

Yoldaşlar,
Sekizinci Özveri Taarruzu'na girdik. Bizler MTİB olarak taarruz hazırlığına ağustostan itibaren başlamıştık. İşsiz olan yoldaşlar tarlalarda iş bulup çalışmaya başladılar. Bazı yoldaşlar kişisel becerilerini ortaya koyan işler yapmaya koyuldular. Taarruza yeni katılan genç yoldaşlar ise birbirleriyle "ben daha fazla hedef koyacağım" diye yarışa girdiler.

Özveri taarruzu toplantılarımız başarıyla sürüyor. Bu taarruzdan da alnımızın akıyla çıkacağımıza inancımız sonsuzdur. Taarruz boyunca geceler düzenlemek, eğitim ve seminer çalışmalarımızı hızlandırmak kararı aldık. Ayrıca, örgütümüze yapacağımız maddi katkının yanısıra, yayınlarımızı okuyarak kendimizi teorik olarak da yetiştirmeye çalışıyoruz.

Ülkemizde son günlerde olanlar Türkiye'de fırtınalı günlerin yaklaştığını gösteriyor. Gelecek günlere kendimizi hazırlamak için haydi 8. Özveri Taarruzu'na!

Necmi Özbağ, Mannheim

Haydi gönüllü özveriye

Yoldaşlar,
Şunu çok iyi anladım ki, Türkiye'de devrimi yapmazsak, burjuva devletini parçalayıp yerine proletarya diktatörlüğünü kurmazsak bize, yani işçi sınıfına yaşam hakkı yok. Benim özveri taarruzlarına katılışım bu temelde oldu.

Gerçek bir devrimci özveri okulu olan taarruzlarımız insanın devrime inancını ve devrimci bilincini yükseltiyor. İnsana zorluklara göğüs germeyi, onların üstesinden gelmeyi öğretiyor.

Geçmiş dönemdeki deneylerimizden ders çıkararak bu yılki taarruza daha aktif ve daha çok katılım sağlayarak katılmalıyız. Onun anlam ve önemini yığınlara anlatmalıyız. Bunu yaparken önce kendimiz çevremize örnek olmalı, işsizsek iş bulmalı, işimiz varsa ek iş tutmalı, yığınları taarruza katmanın çeşitli yol ve yöntemlerini geliştirmeliyiz.

Burjuvazi işçi sınıfını kendisi için özveri yapmaya zorluyor. Ezilen halkın elinden ekmeğini bile alıyor. Bu gidişe dur demenin artık zamanı geldi. Haydi devrim için gönüllü özveriye!

C.L., Paris

Olanaklarımızın elverdiği gibi eylem değil,
eylemin gerektirdiği olanakları yaratmak parolamız olsun.

Engelleri aşıp hedefimize ulaşacağız

Geleneksel eylemimiz taarruzumuz başlarken, her yıl olduğu gibi tüm yoldaşlar hedeflerini tamamlayabilmek için çeşitli işler yapmaya başladılar. Geçtiğimiz yıllara göre hedefimizi yüzde 50 yüksek saptadık. Bu yıl da kendimizden emin, heyecan dolu ve gururluyuz.

Devrimci savaşım devrimci özveri üstünde yükselir. Tutuklu yoldaşlar zindanlarda özveri destanları yazıyorlar. Bu arada her yıl taarruza da katılıyorlar. Bizler de örgütümüzü güçlendirmek için tüm özverimizi göstermeliyiz.

Taarruzda örgütümüzü yalnızca parasal açıdan değil nitel açıdan da güçlendiriyoruz. Hepimiz yoğun emek eğitiminden geçip komünist kişiliğimizi geliştiriyoruz.

Önümüze koyduğumuz hedefler çok büyük. Dünya devrimine Türkiye parçasında devrimle yanıt vermeye söz verdik. Onun için yılmadan, hayatın her alanında savaşmalıyız. Özveri taarruzlarımız hem bu savaşın bir parçası, hem de bir hazırlık okuludur.

Bu yılki taarruz daha da önemli. Öyle bir dönemde yaşıyoruz ki, Türkiye'de işçi hareketinde canlanma var. Toplu sözleşmeler gündemde. Türkiye'nin yeniden devrimci durum yaşayacağı günlere hazır olmak, bu gidişi hızlandırmak için bir dakika boş durmamalıyız.

Schifferstadt'ta yoldaşlar ek işler bularak, özel yeteneği olanlar el işleri yaparak bugünden birbirleriyle yarış içine girdiler. Bunun yanında işsiz yoldaşlar fabrikalardan toplu olarak yapabilecekleri işler alıyorlar. Bu işler genellikle çocuk arabası, bebek yapımı gibi işler. Örgütte hepimiz toplanıyor, kollektif üretim yapıyoruz.

Yoldaşlar, devrimci özverinin önemini içimizde duyalım. Üstümüze düşen görevleri var gücümüzle çalışarak yerine getirelim. Olanaklarımızın elverdiği gibi eylem değil, eylemin gerektirdiği olanakları yaratmak parolamız olsun. Hedefimiz Türkiye'de devrimi gerçekleştirip dünyada komünizmi kurmaktır. Kafamızla, bileğimizle, yüreğimizle her engeli aşıp bu hedefe ulaşacağız.

İnanç Güven, Schifferstadt

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

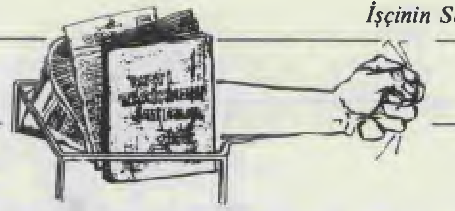

Aşağıda TKP İstanbul Vilayet Komitesi'nin gazetesi Kızıl İstanbul'un 37. sayısından bir bölüm veriyoruz. Nazım Hikmet'i suçlayan yazıya dikkat çekeriz.

KIZIL İSTANBUL

Son tevkifler...

Son zamanlarda yine birçok ameleler burjuvazinin zulmüne uğradı hapse tıkıldı. Bunun sebebi ne idi. Aç kalan işsiz tütüncülerin iş ve ekmek istemeleri.

Buhranın bütün yüklerini omuzlarında hisseden işten çıkarılıp karısı ve çocuğu ile aç kalan tütün ameleleri açlığa tahammül edemiyerek pek tabii olan iş ve ekmek gibi haklarını istediler. Hükümet, Halk Fırkası gibi yerlere müracaat ederek aç olduklarını, çalışmak istedikleri halde iş bulamadıklarını haykırdılar.

Burjuva hükümeti, bu işsizliği ve açlık bahasına kasalarını dolduran patronların menfaatini koruduğu için onlara iş bulamazdı, ekmek veremezdi. Netekim vermedi. Bilakis bu mücadeleyi kırmak için lazım gelen tedbirleri almağa tevessül etti.

İşsiz tütüncülerin bu kabil kitlevi hareket ve mücadelelerinin keskinleşmesinden ve daha genişliyerek büyük hareketler halini almasından ürken hükümet daha bir kaç ay evvel bu tevkifat için zemin hazırlamağa başladı. Vali muavini Fazlı gazetelere yaptığı beyanatında hükümetin bu işi çok ciddi telakki ettiğini ve bu hareketlerin bir teşvik neticesi olup olmadığını araştırdığını ve böyle ise hemen lazım gelen tedbirlerin alınacağını bildirdi. Ve bu tedbirleri de aldılar.

Zaif karakterli ve sınıfi şuurunu almamış bazı tütüncüleri hafiye kaydedip tütüncülerin içine sokarak mücadelemizi parçalamağa çalıştılar. Diğer taraftan da ileri gelen tütüncüleri yakalayıp hapse attılar.

Mesele ne teşvikte ve nede propağanda da idi. İş ve ekmek mücadelemize teşvik rengi vererek ileri gelenlerimizi deliğe tıkmak ve bu suretle harekete muvakkaten mani olmak için zemin hazırlamaktı.

1 mayıstan bir hafta sonra hükümet bütün polis kuvvetlerini seferber etti onları kudurmuş birer köpek gibi işsiz tütüncülerin bulunduğu kahvelere saldırdı ve iki yüzü mütecaviz tütüncüyü polis müdiriyetine götürdüler; bir çok işkenceden sonra bir kısmını tethiş ederek bıraktılar bir kısmını da hapisaneye götürdüler.

Hapiste yatan arkadaşlarımızın mücadelesi hepimizin mücadelesidir. Onlar, aç ve işsiz olan binlercemizin hakkını en önde bağırarak istedikleri için hapiste yatıyorlar.

Bu hadise bizi ürkütmemeli. Bilakis, arkadaşlarımızın yerini doldurmak, onların intikamını almak için giriştiğimiz iş ve ekmek mücadelemize daha şittetle devam etmeliyiz. Sonra, unutmayalım ki hepimizin... temayülünü daha kuvvetlendirmek ve bir nevi onu tehdit etmektir. Netekim bu tesir altında MİLLİYET gazetesi Moskova seyahatinin, rejimlerile alakadar olmıyan iki komşu devlet arasındaki dostluğun bir tezahürü olduğunu mesela ayni şekilde, sovyetler rejimine tamamen zıt olan, faşist İtalya'yı da akabinde ziyaret ettiklerini açık olarak yazıyor.

Sovyetler İttihadının Türkiyeye karşı muamelesine gelince: Müstemlike ve yarım müstemlikelerdeki milli kurtuluş inkilap hareketlerine Sovyetler İttihadı ve onun amele-köylü hükümeti her zaman muzahirdir. Bunu pek çok vakıalarla ispat pek kolaydır bunun için Sovyetler amele-köylü hükümeti, emperyalist istila ve saltanata müteveccih olan Türkiyedeki milli kurtuluş hareketine nezaharet etti. Emperyalizmin istilasına mani olmak ve saltanat devirmek gibi bir takım sahalarda milli kurtuluş hareketi muvaffak oldu. Bu muvaffakiyetleri kaybetmemek ve Türkiyenin tamamen emperyalizmin kucağına düşmesine mani olmak için Sovyetler amele-köylü hükümeti her zaman çalıştı ve çalışıyor. Moskova seyahatinde burjuvazinin mümessili olan İsmete bu derece hüsnükabul göstermekten maksat budur. Bilhassa kaydetmek lazımdır ki, bu seyahat ve kabul pek nazik bir zamanda yapılmıştır. Buhran içinde çırpınan kemalist burjuvazi, sermaye bulmak maksadile, ecnebi sermayesile uzlaşmağa doğru olan temayülünü son zamanlarda çok kuvvetlendirdi. Saraçoğlu Şükrünün Amerika seyahatı, Ankara da Kel Alinin riyaseti altında AMERİKAN-TÜRK DOSTLUK CEMİYETİnin teşekkülü ve Fransız düyunu umumiye hamillerile uzlaşmak buna delildir. Katiyen bilmek lazımdır ki, Sovyetler amele-köylü hükümetinin hakiki dostluğu Türkiyenin emekçi kitlelerine karşıdır. Ve o Türkiye ile olan münasebetlerini daima emekçi kitlelerin menfaatleri esası üzerine tesis etmiştir. Türkiyenin tamamen emperyalizmin kucağına düşmesi, tam bir müstemlike haline gelmemesi hem Türkiye emekçilerinin hem cihan proletaryasının ve hem de cihan inkilabının menfaatleri iktizasıdır.

Türkiyenin emekçi kitleleri kemalist burjuvaziye karsı giriştikleri sınıf mücadelesinde, BURJUVAZİnin emperyalistlerle uzlaşma temayülüne karşı daha şiddetle çarpışarak teşkilatlanıp inkilap yapmağa muvaffak olduğunu sanan Türkiye, tamamen iktisadi ve siyasi sahada müstakil bir hale gelecek ve burada da inkilap yolile sovyetler rejimini ilan ve tatbik ederek Sovyetler İttihadının hakikaten dostu olacaktır.

Biz fırkalıların vazifesi de geniş emekçi kitlelere bu hakikatı anlatmak, onların içine girerek burjuvaziye karşı olan kinlerini artırarak inkilap için Türkiyenin tamamen müstakil olması için, hakiki sovyet dostluğu için giriştiğimiz mücadeleyi keskinleştirmek ve bu mücadelede onları teşkilatlandırmaktır.

RİFAT

Nazım Hikmet ve Hempasının hakiki çehreleri

Ardıarası kesilmiyen iktisadi buhranlar Türkiyeyi kasıp kavurdukça burjuvazi ve amele sınıfı arasındaki mücadele günden güne şittetleniyor, ve bu keskinleşen mücadele burjuvaziye güzel bir mezar hazırlayor.

İşte bu mücadeleki burjuvaziyi bir çok silahlara müracaata mecbur ediyor. Bir taraftan beyaz terörü ve tethişile üzerimize saldırırkan diğer taraftan amele sınıfını satmış, burjuvaziye yaltaklanan uşaklarile aramıza sokulmak, gözlerimizi boyamak ve sınıf mücadelemize set çekmek istiyor.

Fakat bütün hadisat bize şunu ispat ediyor ki Nazım Hikmet ve hempaları gibi korkaklar yüzlerine komünist maskesi takıp amele sınıfını oyalamak isterlerken son tevkifat yüzlerinden maskelerini atmış ve onları amele sınıfının önünde bütün yalancılıklarile ortaya fırlatmıştır.

Tevkifatta Nazım Hikmet, polisin bir manevresi olarak Polis Müdiriyetine celb edilmiş ve iki saat sonra elini kolunu sallıyarak serbest bırakılmıştır.

İşte bu bize sureti katiyede bunların satıldıklarını gösteriyor.

Bugün burjuvazi hapisanelerinde yüze yakın amele mücahidi inlemektedir.

Niçin Nazım Hikmet ve hempasından bir tek adam yoktur? Bunlar yüzlerine komünist maskesi takıp hakikatte bir burjuva yaltakçısından başka birşey olmıyan korkaklardır.

Bunlar ÜÇÜNCÜ ENTERNASYONALin ve Fırkamızın kararile fırkadan tart edilmişlerdir.

Kendilerini her ne kadar komünist gibi satmak isteseler bile hadisat bunların yüzündeki maskeyi atarak hakiki çehrelerini ortaya çıkarıyor. Bu adamlar komünist fırkasını parçalamak istiyen, ellerinde hiç bir delail olmadığı halde fırkamız aleyhine şayialar çıkararak sözde ayrıca bir fırka yapmak fikirlerini ileri sürerek hakikatta her türlü faaliyetin aleyhinde ve amele sınıfının aleyhine çalışan şahıslardır.

İşte bunların hakiki çehreleri.

Artık amele sınıfı bu gibi mürettep hileler karşısında aldanmıyacaktır. Bütün hilesile meydana çıkan Nazımların ve hempalarının arkalarından gitmiyecektir.

Amele sınıfı ancak hakiki rehberi olan ve sınıf için yüzlerce kurbanlar veren, onu refaha değin götürmek istiyen KOMÜNİST FIRKASI etrafında toplanacak, ve her zaman böyle maskeli satılmış burjuva uşaklarile KOMÜNİST FIRKASININ rehberliği altında teşkilatlı olarak mücadele edecektir.

Mançuri hadiseleri...

Emperyalizm, kapitalizmin çürümüş, can çekişen, ölüm titremeleri geçiren bu devresinde, 1914-1918 senelerinde milyonlarca amele ve köylü gençliğini boğazlatmağa doymiyan bir avuç inhisarcı tröst bankerlerinin dünya pazarlarını yeniden paylaşmak kavgaları serisi içinde bu sefer yene kırk milyonluk inkılapçılaşan amele ve köylü işsizler ordusunu imha için emperyalist pazarlar kavgası harbi kanlı dişli satırını sallamağa başladı.

1914-1918 emperyalist harbi esnasında ve ondan sonra mütemadiyen inkişaf eden Japon sanayii artık kendi kabuğuna sığmıyarak harici pazarlara taşmağa başladı.

Bilhassa son umumi dünya buhranı (sovyetler ittihadı hariç olmak üzere) milyonlarca ton yığılan emtiayı sürecek boş pazarlara karşı ihtiyacın artması, diğer taraftan ise dahilde milyonlarca işsiz kitlelerin şuurlaşan inkilapçılıklarını kanla boğmağı tamin maksadile hem iktisadi hem de siyasi buhrandan nisbeten kurtulmağa çalışan genç Japon emperyalizmi kendisine en yakın olan dünyanın en geniş Çin pazarlarını zorbacasına istila etti.

Diğer emperiyalist devletler Çinde bu kadar menfaatleri olduğu halde Japonyanın bu hareketine karşı niçin göz yumdular?

I. Bütün kapitalist dünyası iktisadi buhran içinde kıvranırken Sovyetler İttihadı beş senelik planını muvaffakiyetle dört senede ve mühim kısımlarını da iki buçuk ila üç senede ikmal ederek beşeriyetin şimdiye kadar görmediği süratle sanayiin inkişafı ve sosyalizmin temelini teşkil eden ağır sanayiin kuruluşu, ilerde sovyetlere karşı emperyalistlerin yapacakları bir harp vukuunda sovyetler dahilinde isyan çıkarmak için istinat ettikleri köy kapitalist unsuru olan köy zenginleri sınıfının ortadan kaldırılması, dört sene evvel burjuva fikriyatçılarının hayal diye tasvif ettikleri beş senelik planın ikmalinden sonra 1932 senesinden itibaren ikinci beş senelik planın tatbikine sovyet amele ve köylüsünün canla başla başlamasını durdurmak için Japon emperyalizmi çalıştığından dolayı diğerleri ona muzaheret ediyorlar.

Bilhassa Fransız emperyalizmi. Çünkü 7 TEŞRİNİSİNİ inkilabı ile Fransız burjuvazisinin on iki milyar rublelik sermayesinin üzerine amele devletinin... bir sünger geçirmesini, dünyanın altıda birini teşkil eden serbest ittihadı eskiden Fransız emperyalizmi için büyük bir pazar yeri iken onu kaybetmeği bir türlü hazmedemiyen Fransız emperyalizmi beyaz hatların başında sovyetlere harp çıkarmak için goygoycu başı olarak amele vatanına karşı yapılacak bütün provokasyonları seferber etmekte, dünya kapitalizminin erkanı harbiye rolünü ifa eylemektedir.

Japon sanayiine yetişmiyen ağaç, petrol, ve diğer hammaddeleri temin etmek için Japon emperyalizmi ta çok eski zamandan beri göz diktiği Şarki Siberyayı ele geçirmek için Hançuride Fransız emperyalizminin beyaz haydutları seferber ederek soviyet Mançuri hududunda böyle provokasyonun meydana gelmesi danışıklı dönüşülü hazırlanmasını çoktanberi bekliyen Japon emperyalizmi bu maceraya atılmaktan zerre kadar terrettüd etmiyor.

2. İkinci müsamaha sebebi ise Çinde 1928-29 senesinde başlıyan kızıl sovyet inkilabı hareketidir. Çinde Mançuride eşkiyalar, haydutlar diye gazetelerde okuduğumuz bu eşkiyalar kimlerdir?

1927 komünasından (KANTON KOMÜNAsı) sonra Çin burjuva engizisyon satırından kurtulan inkilapçı Çin amele rehberlerinin organize ettikleri partizan harekatı Çin derebeğliğini ve yarım derebeyliğini yıkarak burjuva demokratik inkilabını nihayete kadar yapan ve bugün mevcut nüfusu 80 milyonu bulan Çin Sovyetlerinin Kızıl Orduları ve partizan kollarıdır.

Bu kızıl alev Çini idare eden bütün mürteci kuvvetlere istinat eden emperiyalist sermayenin iktisadi ve siyasi haklarını silip süpürüyor. Diğer taraftan da binlerce sene evvel kurulmuş derebeyliğin bekayasını yaşatmak için bu köhne sistemle birleşen Çin amele ve köylüsünün soyguncusu olan Çin burjuvazisinin kökünü süpürmeğe ahtetmiştir.

Menfaatleri ÇİN pazarlarını soymak olan emperyalist devletler bu genç aleve karşı birleşiyorlar. Bu alevi söndürmeğe doğru gitmesi ve sovyetlere karşı harp hazırlığı yapmasıdır ki diğer emperyalist devletlerin Japonyaya muzaheretini mucip oluyor.

NETİCE: Sovyetler amele hükümeti harp yapmaz, fakat bütün dünya amelesinin vatanı olan Sovyetler ittihadının bir karış toprağının bile gitmesine razı olmaz.

Bütün dünya inkilapçı amelelerine düşen vazife anavatana karşı olacak taarruzu protesto etmek ve harp olursa bu harbi dahili vatandaş harbine çevirmek olacaktır. Dolayısile dünya amelesinin bir kısmını teşkil eden Türkiye amele ve köylüsü de aynı yolu takip edecek Sovyetlere uzanan beyaz eldivenli manikürlü elleri koparacaktır.

Üç komite, bir konferans ve bir dizi ders

Geçen yıl, İngiltere İşçi Partisi saylavlarının girişimiyle Türkiye üstüne bir konferansın düzenlenmesi önerisi yapılmıştı. Konferansın amacı "İngiltere işçi hareketinin Türkiye işçi sınıfıyla birliği"ni sağlamaktı. İngiltere'deki üç dayanışma örgütü TDHSK (Türkiye Demokratik Hakları Savunma Komitesi), TDK (Türkiye Dayanışma Kampanyası) ve varlığı geçen yıl ortaya çıkan TSHDDK (Türkiye'de Sendikal Haklar ve Demokrasi için Dayanışma Komitesi) alınan bu kararı ve amacını desteklediler. Bu doğrultuda üç örgütün de katıldığı komite, çalışmalara başladı.

Ancak çalışmaların daha başlangıcında farklı görüşler ortaya çıktı. TDHSK, Konferans'ın başlangıçta belirlenen amacına uygun ve temsil yeteneği olan bir konferans olması için öneriler getirirken, özellikle TSHDDK temsilcileri, konferans platformunu belli siyasal görüşlerin, temsilcileriyle sınırlamak istiyorlardı.

Çalışmalar ve toplantılar sürerken TDHSK'nin katılamadığı bir komite toplantısında TDHSK'ya danışmadan çoğunu TSHDDK'nın önerdiği konuşmacılar listesi kabul edildi.

Bir sonraki toplantıda TDHSK'nın önüne çıkarılan listede platform konuşmacıları olarak yer alacakların isimleri şöyleydi: Türkiye İşçi Partisi'nden Behice Boran, Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi'nden Kemal Burkay, Gültekin Pekdemir ve Yücel Top.

TDHSK kendisinin katılmadığı bir toplantıda isimlerin saptandığını, isimlere bireysel olarak karşı olmadığını, ancak platform konuşmacılarının yalnızca bu isimlerle sınırlanmasının doğru olmadığını, bu isimlerle sınırlanan bir konferansın, Türkiye demokrasi güçlerinin birbirleriyle aynı görüşleri paylaşan küçük bir kesimini temsil edeceğini belirtti. Zaten Gültekin Pekdemir ve Yücel Top adı da TDK ve TSHDDK arasında tartışmalı isimlerdi.

TDHSK iki öneride bulundu. Bir öneri konferansın bu isimlerle sınırlı alelacele toplanmış bir konferans olmaması için, konferans tarihi olarak saptanan 22 Eylül'ün değiştirilmesiydi. Sendikalar Birliği TUC Konferansı ile İşçi Partisi Konferansı arasına sıkıştırılmış böyle bir konferansta İngiliz işçi sınıfından istenilen düzeyde bir yanıt gelmesi zordu. İkincisi, konferansın Türkiye demokrasi güçlerinin daha büyük bir kesimini temsil etmesi için çalışılmalı, örneğin İşçi Partisi'nin çağrısı ile, DİSK'in salıverilen yöneticilerinden, mayıs ayında anti-demokratik baskılara karşı imzalanan dilekçede adı bulunan aydınlardan ve DİSK kapatıldığından bu yana savaşını Türk-İş içinde yükselten işçi sınıfının savaşına katkısını alacağı için Türk-İş içinde yer alan sendika temsilcilerinden bir gurubun konferans platformuna katılması sağlanmalıydı. Ancak bu temelde bir çalışma, konferansın düzenlenme amacına hizmet edebilirdi.

TDHSK'nın başından beri savunduğu bu doğru öneriler, artık çok geç kalındığı gerekçesiyle kabul edilmedi, ayrıca TDHSK'nın Yılmaz Güney'in konferansa çağrılması önerisi de reddedildi ve önerilen listeyle konferansın 22 Eylül'de yapılmasına karar verildi. TDHSK kararı bozmadı, eylemde birliği zedelemeden ama görüş ve eleştirilerini açıkça belirterek konferansa katıldı ve böylece demokratik anlayışını da sergiledi.

Başında olanlara göz yuman, komitenin diğer üyesi TDK ise konferans sırasında dağıttığı bildiride, örgüt olarak konferanstan desteğini çektiğini belirtti. Bildiride şöyle deniyor:

> "Bu biçimiyle konferans, Türkiye sendikal hareketinin yalnızca bir kesimine meşruluk ve siyasal avantaj sağlamak üzere manipüle edilmiştir...
>
> (...)
>
> "Eğer örgütsel manevralar için harcanan çaba, işçi hareketini mobilize etmeye yönelseydi, konferans çok daha temsili ve olumlu olurdu."

Konferans, TDHSK'nın uyarılarının doğruluğunu açıkça kanıtladı. 22 Eylül'de yapılan ve "Türkiye Üstüne İşçi Hareketi" adı verilen konferans ne başta belirlenen amacına ulaştı, ne de adına uygun bir "işçi hareketi" konferansı oldu. Konferansın İngiltere ve Türkiye işçi hareketini temsil yeteneği başta önerilen listede zaten sınırlıydı. Konferansta ise yoktu. Konferansa çağrılı 12 kişiden 9'u gelmedi.

Konferans platformunda tek konuşmacı, TKSP'den Kemal Burkay'dı. Behice Boran'ın hasta olduğu için gelemediği duyuruldu. Gültekin Pekdemir ve Yücel Top'un ise neden Konferans'ta bulunamadığı hakkında en ufak bir açıklama yapılmaya bile gerek duyulmadı. İzleyicilerin merak edip sorması üzerine verilen yanıt ise "bilmiyoruz!" oldu. Konferansa sırayla İşçi Partisi'nin uluslararası ilişkiler kolu Eric Heffer ve Trenyolu İşçileri Sendikası ASLEF'in genel başkanı Ray Buckton'un başkanlık yapacağı duyurulmuştu. Eric Heffer de gelmeyince toplantıyı, örgütleme komitesinin başı Jeremy Corybn yönetmek zorunda kaldı.

Salonun solundaki, delegelere ait olduğu söylenen koltuklar, İngiltere işçi sınıfını sendikal ve işyeri düzeyinde temsil eden az sayıda delege dışında boş kalınca, özellikle İngiltere Komünist Partisi'nden gelen delegelerle dolduruldu.

Konferansın en kalabalık gurubunu 3 dayanışma örgütünün üyeleri oluşturdu.

Konferansın zayıflığının çok iyi farkında olan yöneticiler, Türkiye üstüne bir konferansı açarken, TDHSK'nin isteğine rağmen konferansa çağrılmayan ve ölüm haberi duyulan Yılmaz Güney'in ve şehit düşen devrimcilerin anısına saygı duruşu yapmayı bile unuttular. Saygı duruşu, TDHSK temsilcisinin isteği üzerine yapıldı. TDHSK, Yılmaz Güney'in konferansa çağrılmasını önerdiğinde TSHDDK'nın menşevik yöneticileri şöyle söylemişlerdi: "Bizim davet ettiğimiz konuşmacılar ne idüğü belirsiz kişilerle aynı platformu paylaşmak istemezler."

Saygı duruşundan sonra konferansa geçildi. Konferansın örgütlenmesindeki zayıflık açıkça görüldüğünden, örgütlenmenin bu yönüyle ilgili olarak sorulan sorular geçiştirilmeye çalışıldı ve söz, platformun tek konuşmacısı Kemal Burkay'a verildi.

Kemal Burkay'ın Türkiye işçi sınıfının savaşıyla ilgili olarak tek bir sözcüğün bile geçmediği konuşmasından sonra toplantının birinci bölümünün sona erdiği duyuruldu.

Konferansın en ilginç bölümü çeşitli konular üstüne küçük çalışma guruplarında yapılan tartışmalar ve bu tartışmaların konferansa rapor edilmesiydi.

Konferansın bu bölümünde de, küçük çalışma guruplarını yönetecek olan İşçi Partisi milletvekilleri Clare Short, Roland Boyes ve yazar Chris Price ve Fred Halliday gibi isimler toplantıya katılmadılar. Menşevik konuşmacılar "DİSK ve sendika hareketi", "kadın hareketi", "söz ve konuşma hakkı" üstüne çalışma guruplarını oportünist görüşlerin platformu haline getirmeye çalıştılar ama başaramadılar.

Tartışmaların konferansa rapor edilmesi sırasında da bazı raportörlerin, tartışmalı konuların üstünü kapattıkları ve konuşmaları menşeviklerin istediği doğrultuda aktardıkları görüldü. Bu da başarılı olmadı. Konferansı izleyenlerden çeşitli itirazlar yükseldi ve tartışılan konular yeniden gündeme getirildi. Özellikle "DİSK ve sendika hareketi" üstüne çalışma gurubunun raporu sırasında yürütülen tartışmalar, konferanstaki dürüst işçi temsilcileri ve önyargısız delegelere aradaki farkı göstermede ve TDHSK'nın mesajını iletmede yararlı oldu. Türkiye işçi sınıfı ve demokrasi güçlerini bölmek isteyen menşeviklerin oyunu bozuldu.

Konferansın en başarılı yönü de budur. Dayanışma konferansı kendi gurupsal çıkarlarının platformu olarak kullanmak isteyen menşeviklere bu olanak verilmedi.

Dileğimiz menşeviklerin kaçışına rağmen bu tür platformlarda daha sık sık biraraya gelmektir.

TKP-*İşçinin Sesi*'ne menşevikler sayesinde geçtim

Yazıma başlamadan önce şunu belirtmek istiyorum. Gazetemize bu tür bir yazı yazmak istemiyordum. Çünkü menşeviklerden ayrılıp TKP-*İşçinin Sesi*'ne geçen tüm yoldaşların yazdıklarını okuyunca, ayrılış nedeninin şu ya da bu biçimde aynı olduğunu gördüm. Pasifizme, oportünizme karşı çıkmak. Benim ayrılış nedenim de aynıdır. Bu nedenle yazım, kaçınılmaz olarak bir tekrar olacak. Ancak son birkaç ay içinde karşılaştığım, tartıştığım bazı "resmi" yöneticilerin söyledikleri, onların artık Marksizmi-Leninizmi açık açık reddettiklerini gösterdiği için bu yazıyı yazıyorum.

Ben uzun yıllar menşevikler arasında bilinçsizce akıntıya kürek çektim, devrimi başarabilmek umuduyla gece gündüz koşturdum. 1979'a gelirken DKP'nin yardımıyla bazı Marksist-Leninist klasikleri sınırlı da olsa okumaya başladık. Okudukça artık yavaştan birşeylerin yanlış olduğunu kavrıyorduk. Toplu eğitimler yapmak istedik. Ancak şu ya da bu neden ileri sürülerek okumamız, tartışmamız engellendi. Biz yıllarca şunu gevelemiştik: Burjuvazi işçi sınıfını, halkı bilgisiz bırakmaya çabalar ki bilinçlenip burjuvaziye karşı çıkmasınlar. Geriye dönüp baktığımızda oportünizmin de aynı şeyi yaptığını görüyoruz.

İlk tartışmamız, yöntemler konusunda da olsa, 1981 ortalarında legal bir örgütün üye toplantısında başladı. Faşizm gelmiş devrimci kadroları içeri alıyor, kurşunluyor, soruşturmalar, tutuklamalar yurt çapında sürdürülüyor ama TKP'lilere henüz pek dokunulmuyordu. Bana dokunmayan yılan bin yaşasın hesabı yöneticilerimizin kılı kıpırdamıyordu. Menşevik yöneticilere göre, devrimcilerin başına gelenler yalnızca bir komünist partisi gibi örgütlenmemiş olmalarından kaynaklanıyordu. Bunlar, gerçek komünist partisinin kim olduğunu bir kez daha kanıtlamıştı! Üstelik arkamızda koca sosyalist sistem vardı, cunta hâlâ sosyalist sistemle ilişki içindeydi! Bu ve buna benzer "fikir"lerle, başka örgütlere yöneltilen tutuklamalara, cinayetlere adeta sevinircesine "propaganda" yapılıyordu.

Bu ilk midemi bulandıran şey oldu. Ancak partiye, parti yöneticilerine öyle güveniyordum ki çıkan sorunların parti içinde tartışılarak çözülebileceğine de inancım tamdı. Gelgelelim toplantılarda yaptığım tüm eleştiriler, öneriler demagojik lafazanlıklarla geçiştiriliyor, sorularım yanıtsız bırakılıyor ya da saçma sapan yanıtlar veriliyordu. Giderek çok saygı duyduğum bu insanların komünistlikten uzak olduklarını, yalnızca laf ebeliği yaptıklarını kavrıyordum. Yapılan tehditlere, saygısızca yöneltilen "eleştiri"lere aldırmamaya çalışarak üzerime düşen görevleri aksatmaksızın yapmaya çalışıyordum.

Ama giderek, en legal görevlerden başlayarak üzerimdeki sorumlulukları birer birer almaya başladılar. En son FİDEF Kongresi'nden beni geri çevirmeleri bana artık bir yol ayrımına geldiğimi gösterdi.

O zamana kadar ben de *İşçinin Sesi*'ni anti-Sovyet olarak görüyordum. O sıralarda *İşçinin Sesi*'nden yoldaşlarla ilişkiye geçip konuştuğumda hiç de öyle olmadığını gördüm. Ve bir İMG'de çalışmaya başladım.

İMG'de Lenin'in bir kitabını okumaya başladık. Yıllardır içinde bulunduğum devrimci çalışmada hiç sözü edilmeyen konuları Lenin'den öğrendik. Lenin ideolojiyi artı tutmayı, oportünizmle savaşı her zaman başa alıyor, bu iç düşmanla her zaman savaşılması gerektiğini vurguluyordu.

İMG'deki çalışmalarım sırasında, zaman zaman eski şartlanmaların etkisiyle, "acaba yanlış mı yapıyorum" diye düşündüğüm oldu. Ama ben artık tam bir yol ayrımına gelmiştim. Ya Marksizm-Leninizmden yana olacak ya da onu revize edenlerin yanında yer alacaktım. Tabii ki TKP-*İşçinin Sesi* saflarında yerimi aldım.

Bu kararımda, eskiden tanıdığım, çok beğenip saydığım, ama şu anda menşevikler yanında saf tutmuş bir yoldaşla yeniden karşılaşmam önemli bir rol oynadı. Bu yoldaş önceleri çok doğru, bana yol gösteren şeyler söylerdi. TKP'nin henüz devrimi başaracak bir güç olmadığını, partinin teorik, siyasal ve örgütsel açıdan devrime hazırlanması gerektiğini söylerdi.

Bu yoldaşın son karşılaşmamızda bütün bu düşüncelerini "unuttuğunu" gördüm. Resmilere inanmıyor ama orada çalışacağını söylüyordu. Bunun çeşitli nedenleri olabilir. Bu konuya girmeyeceğim. Derken bu yoldaşın tavsiyesiyle resmiler beni yeniden örgütlemeye giriştiler. Merkezden bir görevli geldi. Bir sürü cilalı sözün sonunda yeni menşevik programı verdi. Gördüğüm şu oldu: Bulanık 1973 Programı daha da sağa kaymış olarak karşımdaydı!

Merkezden gelen yönetici beni ikna için şunları söylüyordu: "Bizim partilide aradığımız Sovyetler Birliği'ne ve partiye eleştirisiz sonuna kadar bağlılıktır. Yüce Lenin'in kurduğu Sovyetler'i biz eleştiremeyiz. Ancak o kendini eleştirirse biz de eleştiririz. Başka türlü eleştiri anti-Sovyetizmdir."

Devrim konusunda ise şunları söyledi: "Lenin'in zamanıyla çağımız arasında büyük fark vardır. Şu anda en iyi bilim adamları Sovyetler'de yetişiyor. Biz Sovyetler Birliği'nin söylediklerine uyarız."

Bu konuşmalar doğru yolda olduğumu bana kanıtladı. Burjuvaziye karşı savaşın oportünizme karşı savaştan ayrılamayacağını, oportünistlerin en beterinden anti-Sovyet olduğunu bir kez daha anlamama yardım etti. Artık tümüyle rafa kaldırdıkları Marksizm-Leninizm bayrağını yükseklerde taşıyan partimizin, TKP-*İşçinin Sesi*'nin devrimi başaracağına inancımı pekiştiridi.

Hüsnü Ergün

Almanya'dan, İsviçre'den, Hollanda ve Belçika'dan işçiler otobüs ve arabalarla Paris'e akın ettiler. Bir anma toplantısı ve dev bir yürüyüş yapıldı. Yılmaz Güney Paris komünarlarının yattığı mezarlıkta, bir çınar ağacının altında toprağa verildi.

Yılmaz Güney'i toprağa verdik

YILMAZ GÜNEY
MUCADELEMİZDE YAŞIYOR

Yılmaz Güney'in cenazesine binlerce insan katıldı. Güney yığınsal bir törenle uğurlandı.

Değerli Yoldaşlar,

Dokuz Eylül sabahı erken saatlerde yitirdiğimiz büyük halk sanatçısı Yılmaz Güney'i 13 Eylül perşembe günü yığınsal bir törenle toprağa verdik.

Onüç Eylül sabahı önce Paris'teki Kürt Enstitüsü'nde bir anma toplantısı düzenlendi. Bu toplantıya TKP-*İşçinin Sesi*, Fransa İlericiler Birliği ve Türkiye Demokratik Hakları Savunma Fransa Komitesi adına yoldaşlar katıldılar. Enstitünün Yılmaz Güney için özel olarak açmış olduğu deftere mesajlar yazdılar.

Toplantının ardından République alanında toplandık. Almanya'dan, İsviçre'den, Belçika'dan ve Hollanda'dan otobüs ve arabalarla gelenlerin de katılımıyla binlerce kişilik büyük bir kortej oluştu. Yılmaz Güney'in toprağa verileceği Père Lachaise mezarlığına kadar büyük bir yürüyüş oldu.

Yürüyüşün yapıldığı semtin ve Père Lachaise mezarlığının Fransa işçi sınıf açısından tarihsel bir önemi var. Komünarlar, dünyanın ilk proleter devletini kurmak için burjuvaziye karşı sonuna kadar burada çarpışmışlar ve şehit edilmişler. Önemli bir bölümü Père Lachaise mezarlığında kurşuna dizilip gömülmüş. Ayrıca Fransa işçi sınıfının 2. Dünya Savaşı'nda faşizme karşı savaşırken şehit düşen nice yiğit evlatları da bu mezarlıkta yatıyorlar.

Geçtiğimiz hafta başında törenin düzenlenmesiyle ilgili olarak çok sayıda siyasetin katıldığı bir toplantı olmuş. Bize haber ulaşamadığı için katılamadığımız bu toplantıda, tören sırasında atılacak sloganlar ve yapılacak eylemler konusunda bir görüş birliğine varılamamış. Bazı siyasetler Yılmaz Güney'in "sosyal-emperyalizme ve sosyal-faşizme karşı oluşu"nun vurgulanması gerektiğinde diretmişler, bir kısmı da buna karşı çıkmışlar. Bu nedenle yürüyüşte hiçbir slogan atılmamasına ve hiçbir siyasetin pankart, flama taşımamasına karar verilmiş.

Yürüyüşten sonra yaptığımız değerlendirmede, eylemin en eksik yanının bu olduğunu saptadık. Gerçekten yürüyüş Türkiye'deki anti-demokratik rejimin sergilendiği militan bir eylem olabilirdi. Birlikte atılacak sloganlar, yapılacak eylemler varken bunun yapılamaması düşmanımızdan başka kimsenin işine yaramadı. Yürüyüş yeterince militan olamadı. Ama bu da çok önemli değil. Yılmaz Güney nasılsa daha nice yürüyüşlerde, mitinglerde anılacak, sanatıyla halkın savaşımında bayraklaşacaktır.

Burjuvaziden soracağımız hesaplara bir yenisi daha eklendi. Yılmaz Güney'in kırk yedi yaşında, daha nice ürünler verebilecekken ölüşünün sorumlusu burjuvazidir. Geleceğiz ve bunun da hesabını soracağız.

M. Kızıltepe, Paris

BİLDİRİ

Yılmaz Güney'in ölümü çok geniş bir çevrede yankı uyandırdı. Batı Avrupa basını Yılmaz Güney'e büyük yer ayırdı. Televizyonlarda, sinemalarda Yılmaz Güney'in filmleri gösteriliyor. Bu arada Paris'te, çok sayıda Türkiyeli sanatçı, sendikacı, yazar ve bilim adamının imzasını taşıyan bir bildiri de yayınlandı. Aşağıda bildiriden bölümler veriyoruz.

Daha 47 yaşında bir delikanlı olarak kaybettik onu... Yüreğimiz buruk, acımız sonsuzdur...

Kısa ve zorlu yaşamına sığdırdığı, 12 senelik mahpusluğu bitmek tükenmek bilmez enerjisiyle yarattığı, ürettiği filmler, romanlar, hikayeler ile örnek bir halk sanatçısı, halk adamı olarak Türk ve Kürt halklarının kalbinde yerleşti, onlarla bütünleşti.

(...)

Yılmaz Güney sinemamız içerisinde halktan gelme kişiliği, politik bilinci, olağanüstü yaratıcı gücü ile yazdığı — oynadığı — yönettiği filmlerle halkla en yakın diyaloğu kurmuş ve tüm Türkiye'de eşine ender rastlanan bir halk kahramanı, ... olmuştur. (...)

Yılmaz Güney düşündüklerini, yapmak istediklerini sinema olarak tam gerçekleştirememiş olsa da, fakir kız-zengin delikanlı, kör şarkıcı-felçli ya da veremli sevgili vb. Yeşilçam'ın klasik uyutma, masal, rüya filmlerine karşı hem de resmen o yapı içinde cephe açmıştır. Yeşilçam'ın çürümüş ilişkilerinden yepyeni filizler veren umut dolu bir karşı sinemayı hayata geçirmiştir. Umut, Arkadaş, Sürü, Yol, vb. gibi Türkiye sinemasının en önemli filmlerini gerçekleştirmiş ve kendisinden sonra geleceklere geniş bir çalışma alanı, olanaklar ve hazır bir seyirci potansiyeli bırakmıştır. Türkiye sinemasının en yaratıcı, en çalışkan, en bilinçli yönetmenidir. Ve Yılmaz Güney artık sinemamız için bir devrimci çizgi, bir ayrı ekol ve öğrencileri olan bir okuldur. (...)

Anısı halkların savaşımında yaşayacak

Londra İşçi Birliği (LİB) 27 Eylül günü Yılmaz Güney için bir anma toplantısı düzenledi.

Londra'da çalışan Türkiyeli ve Kıbrıslı işçilerin istekleri üzerine ve onların katılımıyla yapılan toplantıda Güney'in yaşamı ve sanatı üzerine çeşitli konuşmalar yapıldı.

Konuşmalarda Yılmaz Güney'in "modaya uyarak" geçici olarak "devrimcileşen" bazı küçük burjuva aydınlarından farklı, gerilemeyen, bu açıdan örnek bir sanatçı olduğu vurgulandı. Gericilik dönemlerinin gerçekten halkın yanında olan ve olmayan sanatçıları ayırdığını söyledi.

Yaşamının on iki yılı burjuvazinin hapishanelerinde geçmiş olan Yılmaz Güney'in buralardaki tutumu, faşizm döneminde ülke dışında halktan yana sanatıyla yürüttüğü savaşımı onu daha da ölümsüzleştirmiştir.

Gerçekten de Yılmaz Güney, hapiste olduğu süre içinde sanatından geri durmadı. Çeşitli olanaksızlıklar içinde birçok filmini orada hazırladı ve yönetti. İçeride baskılar durmadı. Bir koğuştan ötekine sürüldü. Gericilik dönemi bastırdığında "savaşı" unutup burjuvaziden af dileyen sözde aydınlar kaçacak delik ararken Yılmaz Güney eski tutumunu sürdürdü.

Tam cezası bitmek üzereyken üstüne yüklenen yeni "suçlar"dan dolayı ömür boyu hapiste yatmayı kabullenmedi, yurt dışına çıktı. Yurt dışında Türkiye'deki durumun dünya kamuoyuna duyurulmasında çok önemli bir katkısı oldu.

Burjuvazi Yılmaz Güney'i öldürdü ama onun sanatında somutlaşan ve halkın gönlünde yaşayan kavgasını hiçbir zaman yok edemeyecektir. Fransa'da komünarların yattığı mezarlıkta toprağa verilen Yılmaz Güney ölümsüzdür.

Londra İşçi Birliği, adı gibi yılmaz bu sanatçıyı, İngiltere'de altı aydır savaşan madencilerle dayanışma için yapacağı bir toplantıyla yeniden anacaktır. Madenciler greviyle dayanışma ve Yılmaz Güney'i anma toplantısı Londra'da yapılacaktır.

Ancak şu açıktır ki Yılmaz Güney'i yalnızca toplantılarda anarak değil, meydanlarda savaşarak yaşatacağız!

H.D.,
Londra